

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttár petit sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1913.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szombat, március 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Megszavazták a választójogi törvényt.
- Az aradmegyei német akció.
- Szakadás az ellenzéki táborban.
- Vihar Tisza István körül.
- Szendrey szerződésének meghosszabbítása.
- A primadonna tolvajának nyomában.
- Mentegetődzik a szociálista pártvezetőség.
- Forrong a török hadsereg.
- Amerikai párbaj.
- Tarkaságok.

Tisza beszéde.

Arad, március 7.

Tisza István gróf tegnap leszállott az elnöki emelvényről s élt azzal a minden képviselőnek kijáró jogával, hogy az általános vita végén a kormány választójogi reformjáról s ezzel kapcsolatban minderről az izzó szenvedélyű tülekedésről, melyet e javaslattal az ellenzék szegezett szembe, elmondja a maga véleményét. Ez a vélemény nem volt titok a nemzet előtt. Tisza gróf a nagy probléma felszínre kerülése óta annyit vitázott, beszélt, és irt erről a kérdésről, hogy talán még csak gondolata sincsen erre vonatkozólag, a melyet ki ne érzett és át ne értett volna az ország. Mégis szinte megbabonázva állunk ennek a beszédnek hatása alatt, olyan csodálatos erővel, sz. érzések és okok annyira káprázatos tömegével vonult föl erre a döntő mérkőzésre, a minő lefegyverző szónoki sikerről még a mi gazdag parlamenti analeseink is csak nagyon kevésről tudhatnak.

Az embert szinte a sajnálkozás érzése szállja meg, a midőn maga előtt látja az ellenzékét és egész választójogi viselkedését abban a minden izületét átsugárzó megvilágításban, melylyel Tisza gróf beszéde a nemzet előtt kegyetlenül kipellengezi. Ez a szánakozás azonban mégis egészen háttérbe szorul a nagy megnyugtató mellett, melylyel ez a hatalmas megnyilatkozás minden hazafiasan érző és aggódó lelket fölverte, a midőn meggyőz arról, hogy amit ez a kormányjavaslat nyújt, annál többre a nemzet ügyének nyilvánvaló elárulása nélkül nem vállalkozhat senki sem.

Ritka szónoki bravurral, de egyúttal ugyanannyi tárgyi igazsággal mutatja ki, hogy az ellenzéki akció egyetlen argumentuma sem állja ki a kritikát. Októberben Andrassy még azzal indokolta elmaradásukat a parlamentből, hogy a fegyveres erő állja el utjukat. Ma nincsen fegyveres erő, Andrassyéknak tehát itt kellene lenniök és bizonyítaniok kellene, hogy a most folyó nagy pörben az ő oldalukon van az igazság. De ők még sincsenek sehol. Etenben elő áll Apponyi s új ürügy mögé bujtatja az ellenzéki távolmaradást. Előbb állítsák helyre a megsértet jogrendet és hozzák meg a követelt személyi áldozatokat, akkor majd állják a választójogi vitát. Hát ebben a kifogásban sincs semmi, ami igaz volna. Teljesen eltekintve attól, hogy a jogrend megsértése, június negyediké még az nap délutánján reparáltatott, hiszen június negyediké épen az állandó ellenzéki jogsérelmek

által megdöntött parlamenti jogrendet állította helyre s hogy amennyiben a jogrend további garanciáinak megállapításáról van szó, erre nézve kormány és többség ismételtelen és készséggel maga tett ajánlatot az ellenzéknek.

Hasonlóképen jogtalan ez az újabb ürügy a személyi áldozatok címén is. Hiszen jogrendi sérelmet például megszavazott költségvetés nélkül való kormányzás által nálunk már több kabinet és köztük a koalíciós kormány is elkövetett. De vajon valamelyik kormány, akárcsak a koalíciós is, gondolt e valaha arra, hogy az utólagos felmentésen kívül személyi áldozatokkal is megengesztelje a kénytelenségből megsértett jogrendet? Soha egy sem, az Apponyiek kormánya sem. A személyi áldozatok követelése tehát ugyanezen okok folytán teljesen jogosulatlan a mostani kormánnyal szemben is. A legkevésbé jogosult pedig ez ürügy kihasználása a disszidensek részéről, akik az utolsó pillanatig a többség soraiban ültek s együtt álltak az ellenzék támadásait. Azokat semmi sem menti, hogy nincsenek itt és hogy most szemtől-szemben nem bizonyítják okaik helyességét, ami kilépésre bírta őket.

Mindezekkel bőven ilusztrálta Tiszagróf beszéde, hogy az ellenzék távolléte jogosulatlan s hogy ez a jogosulatlan távollét abszolute nem menti föl a kormányt és többségeit kötelességeinek egyoldalú teljesítése alól. De ép oly szerencsés kézzel intézte el ez a beszéd a kérdés másik fontos részét is, azt, hogy a választójogi reform ellen fölhozott vádak egytől-egyig tarthatatlannok és hogy ez a reform valóban az, mi-

Különös esküvő.

Irta: Móricz Pál.

Az ujságok néha kolerás hírekkel riasztgatják olvasóikat. Én is itt egy régi kolerás történetet mondok el a nagy koleraveszedelem idejéből. Akkor a barangok egyre zúgtak bugtak a nánási sugártoronyban. Már a pap, kántor sem járt a temetősekre. Izzadtak a koporsócsinálók. Éjjel nappal tákolták a borzalmas deszkakoporsókat.

A temetőkből megdöbbenőleg szaporodtak a frissen ásott hantok. A bánat, közös gyász együtt érzővé lágyították az embereket. Babonás mesék, rémlátások terjedtek el az emberpusztító vész támadása és dühöngése felől. Már a józanabbak sem bíztak az öreg Szalay és öreg Bunczel orvosok tudományában. Még vádolták is őket, hogy mérég a gyógyszerük.

A gazdák kimeneklttek tanyáikra, de ott is elérte őket a járványos szörnyű halál. Utóbb már a harangozást is betiltotta a református presbiterium, mert a bus harangozástól még inkább elrémültek az emberek s így könyvebben legyűrte őket a halál. Isteni csodatételért esengtek a mások szilaj, hitetlenlelkűek is. A nánási zsidóság buzgó venjei a szent öreg könyvek sárgalapjait bujták. Régi rabbik hagyományaiából és feljegyzéseiből keresgettek valamiféle titokzatos erejű csodaorvosságot.

Dávid pap nagy tudós pap, szenthírű pap volt a gyülekezetben. Szép fehér szakállja mellett érte és midőn zengzetes szelid hangján megszólalt, annálva hallgatták a hívek:

— Törüljétek le a ti könyűiteket, — mondotta a pap. Hogy nagyobb legyen a hatása, jól megnyomott minden szót.

— ... Mendel Salamon már keresgette is a zsemlyésárga, nagy kockás zsebkendőjét.

— Megtaláltam a szert — folytatta Dávid pap — csak erős legyen a hitetek. Erős, mint a Sionnak hegye...

Mendel Salamont nagyon furdulta a ti váncsiság és mivel hosszasanak ígérkezett a ke-netteljes papi beszéd, nem állhatta meg szó nélkül:

— Rebbelében! Mondjon?

— No!

— Azután miben kell azt az orvosságot beszédoi, egri piros borban, vagy dióspálinkában?

Dávid pap összeráncolta fehér szemöldökét.

— Salamon, Salamon! Az okos ember hall gat, ha nincsen mondanivalója.

— Ehe — többen a vének elmosolyodtak.

— Avagy talán te is találtál a könyveinkben valamit?

Salamon szégyenlősen oldalgott hátrább, mert nem annyira a tudományosságával, mint inkább vegyona miatt került a gyülekezet vezetői közé.

Dávid papnak felcsattant a hangja:

— Ó, te szegény Salamon! Nem borban, nem pálinkában rejlik ez az orvosság. A hitetek erőssége segít rajtatók. Azt olvastam ki az irások könyvéből, megszűnik a kolera-vész, mihelyt akad olyan fiatal pár, aki kész megkötöni házassági frigyét a — temetőben.

A vének borzongva rázdigálták fejüket.

— Aki kész lakodalmazni egy kolerás halott sirjánál — folytatta az öreg pap.

A vének borzongva settegették-suttogták:

— Ez különös. Igen különös.

— Borzasztó.

— Nagyon borzasztó!... Hol találjunk mi olyan vőlegényt, olyan menyasszonyt, akik készek a temetőben is megezeküdni?

Dávid papnak beszélikettek.

— Ez meg nagyon irva. Hát kereszettek, amig találtak.

— Dávid pap tudja, mit beszél — lelken-dezték a vének és addig kutakodtak, hogy talál-tak egy hátor vőlegényt a temetői esküvőhöz.

Örömmel jelentették a papnak: — rebbelében találtunk már egy vőlegényt.

— És megegyeztek vele?

— Már hogy miért ne egyeztünk volna meg vele?

— Mit kíván?

— Ötszáz forint hozományt és egy szép fi-tal menyasszonyt.

— És kicsoda ez a vőlegény?

— A Baum Számi a hosszú talmudista, öt-száz forint hozomány mellett egy szép, fiatal menyasszonnyal megekeszik, bárhol a hitközség és a város javáért...

— Hm! És az asszonyi állat?

— Az írva Hencsi leányzót ajánljuk neki. Tizenhat éves, szép hajadon. Sem apja, sem anyja. Helyben hagyod, rabbi?

— Szerencse és áldás — felelte Dávid pap és imádkozni kezdett.

nek a többség hirdeti: a haladó kor és Magyarország igényeit harmonikusan kielégítő demokratikus és a mi különleges helyzetünkben lehetséges mérvű jogkiterjesztés.

Nehéz volna egy rövid cikk keretében csak futólag is jelezni, hogy a meggyőző érvek minő hosszú és fényes láncolatát sorakoztatta Tisza István gróf a kormány javaslatával melletti. Elég, ha általában utalunk arra, hogy Tisza gróf a parlamentarizmusnak épen a nemzeti életre való fontosságánál fogva tartja lehetetlennek az egyenlő, titkos és általános választójog szolgáló megvalósítását Magyarországon. Ezt megtehették Németországban, mert ott a szó igaz értelmében vett parlamentarizmus nincsen. És megtették ezt Franciaországban, de meg is bánták és annyi kárát látják, hogy az általános, egyenlő és titkos választójogtól épen annak francia hatása riaszt el bennünket a legalaposabban.

Ellenben, amit a kormány javaslatával nyújt, az minden hivatott tényezőnek lehetővé teszi a politikai érvényesülést és emellett tárva-nyitva hagyta a jövő fejlődés előtt az összes kapukat. És ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az értelmi és a vagyoni megbízhatóság megfelelő érvényesülése megővje az országot minden rázkódtatástól és biztosítsa az országnak azt a fokozatos, egészséges és biztos fejlődést, amelynek máig való ezer éves múltját köszönheti.

Tisza István gróf beszédében végre tehát megkaptuk az igazi magyarázatát annak, hogy a nagy radikális puccsnak miért kellett összeomlania, mielőtt még sikerülhetett volna. Mert üres jelszavakon épült föl a mert pusztán önző pártcélokat hajszolt, melyekkel legfőleg csak ideig-óráig lehet megtéveszteni, de amelyeknek ürességét és kárhözatos voltát az a nemzet még mindig sokkal korábban felismerte, semhogy idejük lett volna fölébe kerekedni és végső veszedelmébe dönteni.

Midőn a vénnek oszladoznak, kint a templom udvarán a veres Helferszón. Sámuel megállította Kohnt a fűszerest a dorogi utról.

— Maga mit szól hozzá?

— Összáz forint hozomány és a szép fiatal menyasszony talán rossz üzlet?

— Nu, ná! Én háromszáz forintért is belementem volna — Sámuel mélabusan hajtotta le a fejét. Kohn a dorogi utról elmosolyodott. Meltányolta az olcsó vásárt. Sámuel sánta is volt, nyelven is volt, vén is volt, még hozzá meddő is volt a felesége.

A nevezetes lakodalom napján az egész város a nánási zsidótemetőbe csődült. A fiatal párt az Újvári tekintetes ur hintóján szállították ki a temetőbe. Násznap is gyűlt felszáz kocsi a való. Midőn Dávid pap a temetőben a szokásos módal összeeskötötte a fiatal párt a cigányok is rázendítették rég hallgató szerszámjokat. Glück Bórek szomszéd, másként Motola, táncra is kerekedett. Még mások is mellé pattantak és raktak olyan táncot, hogy attól a nánási főhadnagy ur bánatos leike is nekividult.

— És a koleravész? — tudakoltam az öreg Róth Jakabtól, aki gyermekkoromban sokszor meglovagoltatott a térdén.

— Hn. A koleravész? Akár hiszi, akár nem hiszi az urficskám, az esküvő után még csak egy embert pusztított el a kolera. Dávid papnak igaza volt. Minálunk magától megszűnt a kolera.

— És a Bura Számi?

— A Számi? Hm — Róth Jakab bodor fűtőt szippantott a kozmás méspipából — a Számi ma is él. Békességben öregedtek meg Hencsivel. Szép családot neveltek fel, hanem ma is csak a kolerának nevezik Számit.

Megszavazták a választójogi törvényt.

(Indítvány a nők szavazatáról.)

Saját tudottunk telefonjelenlése.

Budapest, március 7

A képviselőház ma a választójogi törvényjavaslat részletes tárgyalása során döntött a javaslatról a rendelkezéséről ív, mely talán a legtöbb kritikát és aggodalmat keltette, még pedig nem csak az ellenzék részéről, de a munkapárt soraiban is. A harmincéves korhatár volt ez, amelyről a javaslat második szakasza rendelkezik és amellyel szemben már a bizottsági tárgyalás során többen módosító indítványt nyújtottak be, ma pedig a képviselőházban *Blanár Béla*, *Hegedűs Lóránt*, *Kovács János* és *Schuller Rezső* terjesztettek elő indítványt a harminc évnél lejjebbállítására. Ennek a módosításnak olyan tekintélyes számban voltak hívei a munkapártban, hogy egy időben még az ellenzéken is fölmerült az a gondolat, hogy be kellene menni a Háza és a munkapártiakkal együtt többséget csinálni a korhatár lejjebbállítására. A kormány és Tisza István gróf maga is sulyt vetett arra, hogy minden eshetőséggel szemben nagy többséget biztosítson ennek a rendelkezésnek s ma csakugyan olyan számban jelentek meg a többség tagjai a Háza, amennyien talán a keddi ülésen sem voltak. Tisza István tegnapi beszédében hosszabban foglalkozott a harminc év kérdésével és újra bizonyította e föltétel fontosságát, ma pedig Lukács László miniszterelnök kelt a szakasz védelmére. A benyújtott indítványok folytán az elnök szavazást rendelt el és ennek eredménye az volt, hogy körülbelül *harminc képviselő maradt ülve. A harmincéves korhatár mégis csak bekerül a törvénybe.*

A nők szavazati jogáról is ma döntött a képviselőház, ugyancsak a javaslat második szakaszával kapcsolatban. Ebhez a ponthoz *Lukács György* adott be olyan tartalmú módosítványt, amely a szavazati jogot a nőkre is kiterjesztette volna. Az indítványt Lukács Györgyön kívül *Antal Géza*, *Werner Gyula*, *Vojnich Sándor báró*, *Farkas Pál* és *Hoványi Géza* is aláírták. A nők szavazati jogát azonban még nagyobb többséggel vetette el a képviselőház, mint a korhatár lejjebbállítására vonatkozó indítványt.

Azok a képviselők, a kik a korhatár lejjebbállítására mellett szavaztak és most zugolódnak, hogy bizonyos befolyásolás miatt kisebbségben maradtak, a következők: *Hegedűs Lóránt*, *Blanár Béla*, *Szentpály István*, *Antal Géza*, *Jákóy Géza*, *Jakabffy Elemér*, *Heinrich Antal*, *Rosenberg Ignác*, *Grätz Gusztáv*, *Melcer Vilmos*, *Schuller Rezső*, *idősb Erdély Sándor*, *Kabós Ferenc*, *Mándy Samu*, *Neugeboren Emil* és még többen.

Az elégedetleneket maguk a miniszterek kapacitálták. Még pedig nem kisebb érvel, mint hogy ha a Ház a korhatárt nem szavazza meg, *Tisza István gróf lemond az elnökségről*. Sokan a korhatár ellen szavaztak és még többen, hogy a korhatárt ne kelljen megszavazniok, *kimentek a szavazás elől a folyosóra*.

A képviselőház különben ma általánosságban megszavazta a választójogi törvényjavaslatot s azután megkezdte a javaslat részletes tárgyalását. A szavazásban mintegy százötven munkapárti képviselő vett részt, az ellenzék részéről senki sem volt jelen.

A választójogi törvényjavaslat elfogadása korcskos politikai esemény. A nemzeti munkapártnak sikerült tető alá juttatni erős harcban olyan parlamenti reformot, melyben a liberalizmusnak és demokráciának elveit összhangzásba hozta nemzeti érdekeink védelmével. A munkapárt imponáló jelet adott akcióképességének és nagy hi-

vatásának. Az ellenzék pedig annak, hogy nem csak politikája, de taktikája is szerencsétlen volt, mert végre is oda jutott az ellenzék, hogy a választói jogkiterjesztésben semmi rész nem illeti meg.

Az ülésen *Beöthy Pál* elnököt; jelen volt *Tisza István gróf* is, aki a jobboldalon foglalt helyet. Az ülés elején *Beöthy László* kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot terjesztett e ő az ipari tulajdonjog védelme ügyében Washington kötött nemzetközi egyezmény beikkelyezéséről.

Az előzői irományok előterjesztése után az elnök bejelentette, hogy *Schuller Rezső* személyes kérdésben föl akar szólni.

(A szászok és a románok.)

Schuller Rezső azzal kezdte beszédét, hogy *Pop-Csicsó István* tegnapi beszéde készletti fölhasználásra. *Pop-Csicsó* tegnap azt mondta, hogy mikor a szászok bejöttek Erdélybe, a románok földjén telepedtek meg, a román testvérek földjét kapták s a románokat rabszolgáikká tették; nem csoda tehát, hogy a szászok gazdagabbak, mint a románok. Ezzel szemben a szónok arra hivatkozik, hogy a szászok nem román földet kaptak, hanem királyi földet, amely az adománylövél szerint *desertum*, azaz elhagyatott pusztaság volt. A román föld birtokbavételére és a rabszolgaságra való hivatkozás tehát csak azt bizonyítja, hogy a románok az agitáció eszközeiben épen nem válogatók. A szászok *Pop-Csicsó* állításával épen ellenkezően, kézzel lábbal védekeztek az ellen, hogy a románok közéjük telepedjenek, mert jól ismerték a románok nem épen kellemes szomszédi tulajdonságait. A szászok vagyonaikat nem mások verajtekével szerezték, hanem némely oly tulajdonsággal, mely a románokban kisebb mértékben van meg, nevezetesen a *józanossággal* és a *szorgalommal*. Ebből különben a románoknak is van hasznuk, mert kulturájuk sehol sem oly fejlett, mint ahol a szászok közé ferköztek. Igaz, hogy vannak ellentétek a szászok és románok között, de nem szükséges, hogy ezek az ellentétek ellenségeskedéssé fajuljanak. Kijelentjük, ugyan a szónok, hogy oly utra, amilyen gyűlöletet szítanak, se *Pop-Csicsó*t, se más követni nem fogunk, mert az a mi kulturális szokásainkkal ellentétesek. (Helyeslés)

A Ház ezután áttört a napirendre.

(A választójog)

A választójogi javaslatot általánosságban egyhanguan megszavazták; *Gieszwein Sándor* választói indítványát elvetették. A részletes tárgyalás során az 1. szakasznál

Lukács György azt a módosítást ajánlja, hogy a választójog ne csak a férfiakat illessze meg, hanem a nőket is.

Ezt a módosítást, melyet kivételeg még tizen-négy képviselő aláírt, a Ház óriási többséggel elvetette.

A 2. szakasznál

Blanár Béla határozati javaslatot terjesztett be a korhatárnak 24 évre való lejjebbállítására érdekében.

Hegedűs Loránd a 26 évre való lejjebbállítására érdekében ad be határozati javaslatot.

Novák János is a korhatár lejjebbállítására érdekében szólal föl.

Schuller Rezső határozati javaslatot ad be arra nézve, hogy azoknak a korhatárát, a kik kilenc osztályú népiskolát végeztek, szállítsák le 26 évre.

Lukács László miniszterelnök az összes határozati javaslatokat ellenzi; a 30 évi korhatár az egész javaslatnak oly szerves része, hogy ha azt elejtik, akkor az egész javaslat szerkezete összeomlik és újra kell kezdeni az egész munkát. A 30 évi korhatár a garancia arra nézve, hogy csak oly elemek lesznek választók, akik e jogokkal befolyásolástól menten tudnak majd élni. Arra a felelősségre hivatkozva, mely e kérdésben nemcsak a kormányt, de az egész törvényhozást terheli, kéri a Házat, hogy ne tegyen oly elhamarkodott lépést, melyet jóvátenni azután nem lehet. Ha majd a törvényhozás a jövőben szűknek fogja találni a most megállapított keretet, bármikor kielehet azt bővíteni.

A Ház a javaslat eredeti szakaszát változatlanul megszavazta és a beadott határozati javaslatokat elveti.

Novák János a szakaszhoz azt a rendelkezést, hogy az analfabéták csak akkor kaphatnak

választói jogot, ha legalább 20 korona adót fizetnek, nem jogkiterjesztésnek, hanem a jog megszorításának tarja. Indítványozza, hogy a szakaszban a cenzust szállítsák le 10 koronára.

Lukács László miniszterelnök ellenzi az indítványt, amelyet a Ház el is vet. A 11. szakasznál

Novák János stílusos módosítást ajánl, melyet Lukács László miniszterelnök és a Ház is elfogad.

A tizennegyedik szakasznál, amely arról szól, hogy kik zárhatók ki a választói jogból öt évre, Németh Károly előadó azt a módosítást ajánlja, hogy részegkedés címén csak azt lehessen kizárni, aki botrányt okozó részegség miatt öt koronánál nagyobb büntetésre volt ítélve.

Neugeboren Emil az igaztónak a választói jogból való kirekesztésénél a legnagyobb óvatosságot és elnézést ajánlja a törvényhozás felé, mert az igaztás fogalma nagyon is rugalmas. A világtörténelemben alig van kimagasló alak, akit ellenfelei igaztónak ne tartottak volna. Célszerű volna a politikai igaztás megtorlását kizárólag a bíróságra bízni, ennél fogva indítványozza, hogy igaztás címén senkit se zárjanak ki a választói jog gyakorlásából.

Lukács László miniszterelnök: Érdemileg egyetért Grätz felszólalásával. Kijelenti, hogy a kormány hajlandó az összeférhetelenség kérdésével behatóan foglalkozni, de ebben a törvényben az összeférhetelenséget nem volna célszerű szabályozni.

Grätz Gusztáv erre visszavonta indítványát és így a szakaszt változatlanul elfogadták.

A 22. §-nál Almássy László azt kifogásolja, hogy a szakasz a szavazókörizetek broszítását illetően nem rendelkezik imperative. Lukács László hozzászólása után a szakaszt változatlanul elfogadták.

A 32. §-nál Bay Lajos azt indítványozta, hogy a központi választmány az általános választások ideje alatt naponként tartson ülést. Németh Károly államtitkár hozzászólása után a módosítást elfogadták.

A 33-67 szakaszokat részben változatlanul fogadták el, részben az előadó stílusos módosításával.

(A titkosság.)

A 112. §-nál Brass Rudolf száz képviselő indítványozza, hogy a szavazás az egész vonalon titkos legyen.

Antal Géza: Ne csak a törvényhatósági joggal felruházott városokban, hanem az önálló képviselőválasztási joggal bíró városokban is titkos legyen a szavazás.

Lukács László miniszterelnök a felszólalókkal szemben kijelenti, hogy még ha barátja volna is a titkos szavazásnak, nem helyeselné Brass indítványát, ismerve a többségnek a szavazás titkosságáról alkotott véleményét. Antal Géza módosítását sem fogadja el.

A Ház változtatás nélkül fogadta el a szakaszt.

A Ház azután a többi szakaszokat változatlanul elfogadta s ezzel elfogadták az egész törvényjavaslatot.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Krenner Miklós dr. előadása a Kereskedők Körében. Az Aradi Kereskedők Köre március 11-én, kedden tartja második felolvasó estéjét. Ez alkalommal Krenner Miklós dr. tartja meg mult alkalomról elhalasztott nagyrészt előadását, tárgya a világtörténelem több gazdasági válsága, amelyet a mai állapothoz hasonlóan szintén a nemzetek közötti összeütközés okozott. Az előadásra a Kör tagjait és az érdeklődőket ez uton is meghívja a Kör elnöksége.

(*) Az aradi Esperanto-Egyesület e hó 8-án rendezte második kirándulását Szegedre az Aradon, augusztus huszadikán és huszonegyedikén tartandó országos magyar Esperanto kongresszus előkészítése és a kongresszuson a szegedi esperanto egyesület közreműködésének biztosítása érdekében. Miként a február 8-án rendezett első kirándulás alkalmával a temesváriak közreműködését biztosították a kongresszus számára, úgy most bizonyára a szegediek is a legnagyobb készséggel és örömmel fognak csatlakozni és közreműkölni az aradi kongresszus teljes sikere érdekében. Az aradi esperantisták ma délután 2 órakor indulnak Szegedre az arad csanádi vasuton és fél 7 órakor érkeznek oda, hol a temesváriak és sze-

gediek fogják ünnepélyesen fogadni. Este közös értekezletet tartanak. A kirándulásra ezuton is meghívja az egyesület tagjait.

(*) Az Aradi Sakk-kör e hó 16-án d. u. fél 4 órakor közgyűlést tart. *Tárgysorozat:* Titkár jelentése. Pénztárnok jelentése. 1913. évi költségvetés megállapítása. Új tisztikar választása. Indítványok. Az elnökség.

Az aradmegyei német akció.

Főszóalás a közigazgatási bizottságban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 7.

Az aradszentmártoni német nyelvű apáca iskola ügye ma a vármegye közigazgatási bizottságában is felszólalás tárgya volt és így alkalma nyílt Varjassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelőnek, hogy nyilatkozzon erről az ügyről. A tanfelügyelő nyilatkozata mindenben megerősítette az Aradi Közlöny eddigi értesüléseit.

A bizottságban a rendes jelentések elhangzása után Friebeisz Miklós kérte, hogy a tanfelügyelő adjon felvilágosítást: mi igaz az aradszentmártoni német iskoláról szóló hírlapi közlésekből. Varjassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelő azonnal válaszolt az interpellációra és ezeket mondotta:

— Aradvármegyének több olyan népes községe van, amelyekben a lakosság nagyrésze németajku. Ezek közé a községek közé tartozik Aradszentmárton is, ahol — mint az említett német községekben általában — gazdag áldozatkészséggel rendezték a népoktatás ügyét. Tisztán hazafias szellem vezette őket, amikor minden áldozatot meghoztak az állami iskola felállítására és fenntartására. Sajnos, a legutóbbi időben hivatalos és teljes hitelt érdemlő forrásból arról értesültem, hogy az aradszentmártoni öt tantermes állami iskola népszerűsége és népessége ellen valósgos merénylet készül. Nyolc évvel ezelőtt Aradszentmárton község öt tanteremből két tanítói lakásból álló iskolaépületet, állandó fűtés és világítást biztosított az állami iskolának, tehát olyan hozzájárulást, amely az évi öt százalékos iskolaadó maximumnak kétszerese, háromszorosa. Az aradszentmártoni iskolába az idei tanévben 480 mindennapi tankötelest irtak be. Az öt tanteremben azonban csak négyszáz tankötelest helyezhetnek el, nyolcvan tanuló nem juthat tanításhoz. Épen ezért két-három hét előtt előterjesztést tettem a közoktatási miniszternek az aradszentmártoni állami népiskola hatodik tanteremmel való kiegészítése iránt. Bizom benne, hogy ez a hatodik tanterem szeptember elsején már meg is nyitható. Miután pedig állami kisdudóvó szervezése is folyamatban van, bizton állíthatom, hogy Aradszentmárton község népoktatási szükségleteit az állami intézetek belátható időre teljesen kielégítik. Teljesen megbízható forrásból most mégis arról értesültem, hogy egy-két aradszentmártoni uriember — főleg a plébános — házról házra jár és a bigott lakosságtól nagy anyagi hozzájárulást gyűjt egy német apácák vezetésével felállítandó több tantermes németajku iskola céljára. Ugy tudom, hogy idáig huszonhétézer koronát irtak alá a gyűjtőknek. Arról, hogy ezt az összeget csakugyan be is fizették-e, nincs tudomásom. Értesültem erről a gyűjtésről és ki kell jelentem, hogy ezt az akciót többszörösen veszélyesnek tartom, nemcsak az aradszentmártoni állami iskola népszerűsége és népessége tekintetében, hanem azért is, mert a szomszédos vármegyék német népességű községeinek rossz példát szolgálhat. Épen ezért sürgős előterjesztést tettem a főispán urhoz és bizom abban, hogy ő megtalálja az intézkedés megfelelő és szükséges módját.

A közigazgatási bizottság egyhangú helyesléssel vette tudomásul a tanfelügyelő válaszát.

Szakadás az ellenzéki táborban.

— Justhék kiválása. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, március 7.

A szövetkezett ellenzék táborában szakadás történt. A függetlenségi párt ugynevezett radikális része, amelyet Justh Gyula vezetett rohamra, otthagya a grófok szövetségét és önállóan folytatja a harcot a kormány ellen. A radikális tábor mintegy hatvan főből áll. Ezek elleneztek Andrássy és Apponyi gróf legutóbbi taktikáját is, amikor arról volt szó, hogy az ellenzék a képviselőházban ismét nagy botrányt rögtönözzön. A szövetkezett ellenzék többsége azonban letorkolta a Justh csoportot és így történt, hogy a parlamentben békésen viselkedtek az ellenzék tagjai. Justh Gyulát azonban nem hagyta nyugodni az a vád, hogy az általános sztrájkot az ellenzék lanyhasága hiúsította meg. Értesítette politikai barátait, hogy a mostani taktikával szakítani kell. Holnap reggel hazaérkezik Voloskából és ma a déli órákban megjelenő újságokban be fogja jelenteni a szélsőségekig megindítandó harcot. A Justh-párt ismét külön fog harcolni és ezzel véget ér az új koalíció rövid működése.

Kilépés a munkapártból.

A *Bud. Tud.* jelenti: Bárcay Ferenc, az abaujszántói kerület országgyűlési képviselője az ismeretes abaujszántói határozat következményeképpen be fogja jelenteni a nemzeti munkapártból való kilépését. A határozatot Bárcaynak 1909. szeptember 2-án tartott beszámoló bevezése után hozták s annak idején utána erős pártközi harc keletkezett. A kilépés semmi vonatkozásban sem áll a mai politikai helyzettel, sem a választójoggal, hanem kizárólag az ismeretes határozat következménye.

A sokszínű Apponyi.

Tudvalevőleg Tisza István tegnapi beszédében Apponyinak szemére hányta, hogy milyen sokféle politikát vallott már ő. Erre Apponyi gróf ma egy hírlapírónak így nyilatkozott:

— Ami az ellenem intézett támadást illeti, Tisza ebben sikeresen ragyogtatta polemikus ügyességének és szatirikus képességének fegyvereit. Természetes, hogy egy olyan régi parlamenti embernek, mint amilyen én vagyok, nem jölesik, ha az ilyenek távollétében mondatnak el és ha el van űve attól, hogy a hely színén, lehetőleg rögtön, válaszolhasson. De hát a végén ezt is igen könnyen viselhetem el, mert hiszen ezek az ötleletes támadások sem újak, számtalanszor hallottam, számtalanszor olvastam őket és számtalanszor meg is feleltem rájuk. Most, hogy Tisza ezeket távollétémben felmelegítette, csak két megjegyzésem van rájuk. Az egyik az, hogy való igaz, miszerint különböző pártok keretében kerestem ideálmottnak, a magyar nemzeti élet teljessége kivívásának megvalósítását, de maga ez az ideál változatlanul uralkodik politikai életemben és épen ezért vittem és viszem a küzdelmet különböző alkalmakban, mert magához az ideálhoz ragaszkodom, nem pedig bizonyos külső keretekhez. Második megjegyzésem pedig az, hogy az őszintén demokratikus választójog eszméjét azért karoltam föl és azért küzdök érte, mert az utolsó évek tapasztalásai meggyőzték arról, hogy a nemzeti ideál meg sem közelíthető mindaddig, míg népünk milíciá, értelmes polgártársaink százezrei, az alkotmányjogi lag vett nemzetből kirekesztve maradnak, míg alkotmányunk abban a siralmas gyöngeségben leledzik, mely a mai világáramlatok mellett minden kizárólagossággal össze van kötve, ha tehát a hatalom azt akkor fricskázza föl, mikor úgy tetszik neki. Ha tehát Tisza azt kívánja, hogy én a nemzeti ellenzék vezérének szerepélek, hát — a vereségtől eltekintve, a mit nem lehet dekretálni — ezt az óhaját teljesítem,

természetesen nem az ő feje, hanem a magam feje szerint; teljesítem azzal, hogy iparkodom a 48-iki gondolatvilág kontinuitását helyreállítani, a nemzeti gondolatot a demokratikus fejlődéssel szembeállítani, hanem annak erejével erősíteni.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécsből jelentik: Lukács László miniszterelnök holnap Bécsbe érkezik. A miniszterelnök vasárnap részt vesz Jankovich Béla, az új vallás és közoktatásügyi miniszter feleségétől, mely alkalommal az új magyar testőrkapitány, Fejérváry Géza báró, először fog szerepelni. Vasárnap délután tízenegy órakor őfelsége magánkihallgatáson fogadja a miniszterelnököt.

Mentegetőzik

a szociálista pártvezetőség.

— Haragos kiáltvány. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, március 7.

A szociáldemokrata párt vezetősége ma újabb proklamációt intézett a munkássághoz, melyben mentegeti magát a leszerelés miatt. A mozakodás közben korcsmai hangon szidalmazza a polgári pártokat, s *uri csócseléknek* mondja azt a nagy tömeget, amely jogosan fűz erős kritikát az ország népének szegénytelen főtűltetéséhez. A kiáltvány többek közt a következőket mondja:

A gyűlölet, az undor és a megvetés szenvedélyével harcol Magyarország szervezett munkássága az ellen a bünszövetség ellen, mely tisztán és kizárólag azért gázolt végig a parlamenten, hogy meggátolja az általános, egyenlő és titkos választójog diadalmas győzelmét. Természetesen *megértjük, hogy a szervezett munkásság elkeseredéssel és felháborodással vette tudomásul a harc elhalasztását. Az ellenzéki akciónak békésre való fordulása és ezzel kapcsolatban a sztrájk elhalasztása oly hirtelen és váratlan jött, hogy a lelkeknek hozzá való alkalmazkodása nehezebben megy a harcra kész munkásságnál. A jelenlegi viszonyok között azonban az áldozat hiábavaló lett volna.*

Ezután rámutat a pártvezetőség arra, hogy Belgiumban az egy év óta előkészített tömegsztrájkot újból elhalasztották, mintán a kormányval tárgyalások folynak tisztességes választójog megvalósítása érdekében. Dacára annak, hogy a belgák már több mint egy éve készülődnek a tömegsztrájkra, mégis elkövetnek mindent, hogy elkerüljék azokat a súlyos áldozatokat, melyekkel a tömegsztrájk járna. Reméli a pártvezetőség, hogy azok, akik minden áldozatra készek voltak a múltban, ott lesznek a jövő harcában is és megvetéssel és felháborodással utasítják vissza annak az *uri csócseléknek* bírálatát és rágalmait, mely még soha sem küzdött együtt a munkássággal, mely a harc idejében a kávéházi ablakok mögül nézte a munkásság küzdelmét, de azért most a forradalmi érzést mimelve, szennyes rágalmával mindenkit be akar pisakítani. Az adott helyzetben a párt-szervezet határozata többet használ a demagogia ügyének, mint az alkalmatlan időben megkezdett általános sztrájk.

„Az uszító kizsákmányolók és a bizonytalan foglalkozású elősdiék tarka serege most nagy örömmel hangoztatja, hogy a párt tekintélyén csorba esett és azzal gyanúsítják a pártvezetőséget, hogy a munkapárti csirkefogókkal paktált. A szociáldemokrata munkásság sokkal öntudatosabb, semhogy az ilyen rágalmaknak feltűljön. A szociáldemokrata pártban nincs bomlás, nem is lesz, a párt erős és egységes marad. Ha minden munkás azzal az elszántsággal küzd tovább, mellyel eddig, akkor nagyon rövid idő alatt beigazolhatjuk, hogy a tömegsztrájk elhalasztása nem a gyengeség, hanem az erő bizonyítéka volt (?) Félre a csüggedéssel! Fel a további küzdelemre!”

Vihar Tisza István körül.

(Levél egy támadásra. - A Reichsrath és a német-birodalmi gyűlés Tiszáról.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, március 7.

Tisza István grófnak tegnap a képviselőházban mondott nagy beszéde élénk vitát provokált a legszélesebb körökben. A *Pester Lloyd* ma reggeli számában megtámadta Tiszát és azt kifogásolta, hogy a gróf túlzottan konzervatív. Tisza ez ügyben levelet intézett ma a *Lloyd*hoz. A levél így szól:

Tisztelt szerkesztő ur! Anélkül, hogy szándékom volna poémiát kezdeni lapja mai vezércikkével, engedje meg nekem, hogy nyilvánvaló félreértések helyreigazítására néhány egészen rövid megjegyzést tegyek. Ami a német birodalmi általános választójog kérdését illeti: két tényre kívánom a figyelmet felhívni. Az egyik az, hogy a német általános választójog a liberalizmus lejáratásához vezetett; a másik pedig az, hogy a német birodalmi Reichstag pártviszonyai a parlamentáris kormányzást lehetetlenné teszik. Egyetlen pillantás a számarányokra ékesen bizonyítja az elmondottak igazsága mellett. A Reichstag 397 tagja között 43 liberális, 42 polgári radikális képviselő van; tehát a 13 szabad konzervatív birodalmi párti hozzászámításával a liberálisok az összes képviselők egy negyedét teszik ki. A második oldalon pedig a klerikálisok 90, a szociáldemokraták 110, a különböző kisebb pártok pedig 33 szavazatot számlálhatnak. Tehát a Reichstagban akár konzervatív, akár liberális parlamenti kormány teljes lehetetlenség.

Jövők legsötétebb szerencsétlenségét látnám egy hasonló választói reformban. De ezzel nem a radikális ideák követőire gondoltam, hanem a veszélyt, amely hazámat fenyegetné, a csekélyértékű demagógok beözönlésében látom, bármilyen párthoz is tartozzanak azok.

Végül még azt kívánom megjegyezni: semmi sem lehet bántóbb olyan férfunak, aki három évtized óta áll a liberalizmus szolgálatában, mint az a beállítás, amely a haladás megrögzött ellenségként mutatja őt be csupán azért, mert véleménye a választójog apró részletekérdéseiben más, mint bírálóé. Tegnap beszédemmel olyan választói reform ügyét szolgáltam, amely a választók számát megkétszerezi, a munkásosztály képviselőletét semmiről az összes választók negyedére emeli és a városi választókerületek nagy részét egészen biztosan átengedi a szociálista munkaspártnak. Ez önök szerint a „legtisztább túlzó törzsmű” és nem éppen ellenkezőleg: nagyon is haladó irányú liberalizmus? Megkülönböztetett tisztelettel és régi barátsággal híve Tisza István gróf.

Tisza leveléhez a *Pester Lloyd* esti lapja hosszabb kommentárt fűz, amelyben azt jelenti ki, hogy Tiszát soha nem tartották minden haladás megrögzött ellenségének és szembeszállnak minden olyan nézettel, amely ezt hangoztatja Tiszáról. Azután azt hangoztatja a lap, hogy Tisza tegnapi beszédében különösen azt a részt kifogásolták, amelyben a Ház elnöke Jászt, Vázsonyit és Kunfit támadta.

Bécsből jelentik: A Reichsrathban *Hellinger* dr. pártionkivüli képviselő, volt keresztény szociálista ma azóvá tette Tisza István grófnak tegnapi parlamenti beszédét, amelyben kicsinyítő nyilatkozatot tett az ausztriai általános választójogról és az osztrák parlamenti viszonyokról, mondván „*Giessweinnek hűbörös lenne a háta, ha olyan lenne a népképviselő Magyarországon, mint Ausztriában.*” *Hellinger* visszautasítja ezt a sértést és kijelenti, hogy az osztrák képviselőház nem tiltakozhat eléggé fölőtte, mert a Reichsrath válságos időkben bebizonyította, hogy az birodalmi

menedékhely. Az osztrák képviselőház öntudat tekintetében példaképpen állhat. Egészen megfoghatatlan, hogy olyan államférfiu, mint Tisza István gróf...

Wencker képviselő közbekiált: Gonosztevő!

Hellinger: ...így merjen nyilatkozni a képviselőházzal.

Wencker: Szemtelenység!

Hellinger: Igen, szemtelenység, hogy Tisza gróf így mer beszélni a Reichsrathról.

A képviselő felszólítja a birodalmi tanács elnökét, hogy rója meg Tiszát támadásáért és tiltakozzék az ellen, hogy az osztrák képviselőházat sértesse. Majd így folytatta beszédét:

— Szomorú dolog, hogy ez a férfiú mer minket sértetgetni. Mi büszkék vagyunk arra, hogy Ausztriában és nem Magyarországon vagyunk, ahol Tisza uralma olyan szegénytelen (?) viszonyokat teremtett.

Bécsből jelentik: Abrahamovich lovag, képviselő, az osztrák Reichsrath volt elnöke Tisza István grófnak ma sürgönyt küldött, amelyben gratulál választójogi küzdelméhez és azt mondja, hogy sajnálja, hogy neki nem sikerült ugyanezt a törekvéseket Ausztriában megvalósítani annak idején.

Berlin, március 7. A *Berliner Tageblatt* éles szavakkal tiltakozik azok ellen a nyilatkozatok ellen, melyeket Tisza István gróf tegnap a magyar képviselőházban a német birodalmi gyűlésről és annak a választói jogáról mondott.

— A leghatározottabban kikérjük magunknak — írja a berlini lap, — hogy a német választói jogot és a birodalmi gyűlést, a magyar képviselőházban gyalázzák. Hogy mi Tisza ur felfogása a választói jog kérdéséről és a parlamenti uralomról, az ránk nézve teljesen közömbös, de megatarása azt bizonyítja, hogy a parlamenti méltóságról nagyon ferde fogalmak vannak.

Forrong

a török hadsereg.

(Tiltakozás Drinápoly átadása ellen)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, március 7.

Csataldzsából az ott állomásozó seregek tisztjei táviratban szólították föl a nagyvezért, hogy *hagyja el helyét*, mert bizalmatlanok vele szemben a hadsereg vezetői. A hadsereg ahhoz az öngyilkossághoz, amelyet Drinápoly átadása jelent, nem adhatja magát eszközül. A fővárosban a helyzet komoly.

Konstantinápoly, március 7. A csataldzsai sereg harminc tisztje *elhagyta állomását* és állítólag a fővárosba jött, ahol elrejtőzött. A rendőrség *Vahid Eddin* hercegnek a palotáját, ahol a tisztek állítólag tartózkodnak, állandóan őrizet alatt tartja, hogy az összeesküvőket, mihelyest kiteszik lábukat az utcára, elfoghassa. Sztabamban ismét lázító tartalmu plakátokat ragasztottak ki a mecsetekre. A hatóságok figyelme főleg egy titkos szektának a tagjaira irányul, melynek a programja állítólag az, hogy a szabadkőműveség ellen harcoljon és a vallásos érzelmeket megerősítse. A fővárosban megkettőztették a közbiztonsági intézkedéseket. A mai szelamlikra a rendőrség rendkívüli óvintézkedéseket tett, mert az a hír terjedt el, hogy a szultán felvonulásánál nagy tüntetéseket akarnak rendezni a kormány ellen.

Szaloniki, március 7. Bizani elestének híre itt is, az egész országban is, nagy lelkesedést keltett. Sok helyütt fellobogóztak a házakat s viharos tüntetéseket rendeztek.

Szaloniki, március 7. *Hasszan Akib* pasa, aki Szaloniki átadásával tett szert szomorú nevezetességre, egyszerű utasként becsompaszta magát az Uranos osztrák *Lloyd*-gőzös fedélzetére s feltűnés nélkül Konstantinápolyba akart utazni. A görög hatóságok azonban megneveztek a dolgot és az osztrák magyar főkonzulátus közbenjárásával a pasát visszavitték a szárazföldre.

A primadonna tolvajának nyomában.

(Lefoglalt gyémántok. — Letartóztatott aradi asszony.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 7.

Mire az Aradi Közlönynek ez a száma az olvasói kezébe kerül, addigra két aradi detektív Rédl József és Valenta József Budapesten, ahová ma este a fél tíz órai vonattal utaztak el, letartóztatott egy elegánsan öltözött harmincöt-harminchétféle körüli szobafestőt, akit az aradi rendőrség azzal a súlyos gyanúval illet, hogy ő nyitotta ki álkulcs segítségével Diósy Nusinak, az aradi színház primadonnájának lakását és annak hálószobájában álló szekrényéből erőszakos feltörés után ellopott 48000 korona értékű ékszert. Minthogy ez az iparos ezekben az órákban még csak a betöréses lopás gyanújában áll, a nevét nem írjuk ki. Az aradi rendőrség a legnagyobb titokban folytatta a betörés órájától kezdve oly irányban is a nyomozást, hogy a rendkívül ügyesen szőtt szálak ma Budapestre vezettek el, azonban Greén Nándor főkapitány most is megtagad minden fölvilágosítást. Az Aradi Közlöny tudósítóját Szegedről figyelmeztették a mai nap folyamán arra, hogy Rédl és Valenta detektívek Somogyi Szilveszter dr. szegedi főkapitánnyal annak hivatalos helyiségébe bezárkózva egy óra hosszat tárgyaltak, majd pedig Pain István szegedi detektív társaságában az ottani szállodákban, ékszerészeknél és zálogházakban tartottak kutatásokat. Nem is írjuk meg az aradi közönség legszeleesebb köreiből érdeklődést keltett bűnténynek eme szenzációs fordulatát, ha nem lennének meggyőződve arról, hogy a nyomozás olyan stádiumba került, hogy annak nyilvánosság tétele az ügynek már nem árt. — Értjük is a főkapitány zárkózottságát, de éppen azért, mert páratlan érdeklődés nyilvánult meg mindentől a bűntény iránt, elég jó forrásból szerzett értesüléseinket megírjuk.

Elmondottuk már többször, hogy az aradi rendőrség, noha a helyszíni szemlék és Juhász rendőrtizedes tanuvallomása, aki Gajdos Pált, a primadonna inasát a betörés estéjén 1/9 órakor a Simonyi utcában látta, — valószínűvé tették, hogy ennek az inasnak része van, vagy legalább is tudomása van az ékszerek eltűnéséről, Greén Nándor főkapitány több irányban folytatott egyszerre nyomozást. Ugy a maga, mint detektívjeinek első impressziójából, de már az első napokban felmerült, laikus által alig megérthető finom nőnászokból azt a szilárd meggyőződését fejezte ki, hogy a betörést csak a viszonyokkal teljesen ismerős, a primadonna lakását és életmódját alaposan figyelő egyén követhette el. Kizártnak tartotta, hogy itt akár nemzetközi, akár pedig valamely közeli városból jött idegen besurranó, vagy lakást nyitó tolvaj működhetett volna.

Diszkrét természetű megfigyelések folytak szakadatlanul, mert ilyen nagyszabású bűntény szálai sokszor olyan egyének felé is terelhetnek gyanút, akik csak a szerencsétlen véletlen és körülmények folytán kerülnek kellemetlen megvilágításba. Erről a nehéz részletmunkáról nem került a nyilvánosság elé semmi, de azért az eredménytelen tevékenység egy pillanatra sem szűnt. Mindazok, akikről megállapították, hogy a primadonna lakásán akár nála, akár cselédségénél megfordulhatott, ismeretesebbek a rendőrség előtt és természetesen abban a pillanatban, hogy a józan ész szerint megállapítható volt, hogy a bűntényben semmiféle szerepük nem lehetett, velük egyáltalában nem is foglalkoztak. Ebben a hangyaszorgalmu gyűjtőmunkában került több értékes adat a rendőrség tudomására. A detektívek kihallgatták többszörösen a házbelleket. Az iránt

érdeklődtek, vajon az ott szolgáló, vagy ott szolgált cselédségnek nem lehet-e érintkezése oly egyénekkel, akik esetleg akár a tett elkövetésével, akár annak elősegítésével alaposan meggyanusíthatók. Ezek a beszélgetések az utóbbi napokban igen használható adatokban szűrődtek le. Megtudták, hogy Hammer Vilmosnál, a Szabadság-tér 6. számú ház tulajdonosánál szolgált egy cseléd, akinek viszonya volt egy Aradon 1906. év óta lakó nő szobafestővel. Ezt a viszonyt titokban tudta tartani a leány, mert maga a férfi, aki több gyermek apja kérte arra, hogy senkinek se szóljon, még csak említést se tegyen arról, hogy miért jár a házhoz s arra utasította a leányt, hogy mindenki előtt mint rokonát mutassa be. A leánynak ez ugyan gyanus volt, de annyira a hatalmába került a férfinak, hogy ennek minden parancsát vakon teljesítette. Tudta ugyan, hogy csalados ember, de bizott a szavában és elhitte neki, hogy válik a feleségétől s őt veszi el. A férfi elég gyakori vendég volt Hammeréklakásában, amelyet alaposan ismert.

Annyira előzékenynek mutatkozott, hogy sokszor még takarítani is segített barátjének, mikor ez egyedül volt odahaza. Ismerte a kijáratot, ismerte az egyes szobák fekvését. Az érdeklődése azonban nem állott meg ennél a lakásnál, hanem természetesen megtudta azt is, hogy egy emelettel lejjebb ugyanilyen lakást bérel Diósy Nusi, az aradi színház primadonnája is. (Ezidő szerint ez még, mint említettük, csak a detektívek által folytatott beszélgetésből kialakult vélemény és sem a cselédnek, sem barátjának szájából még nem nyerhetett megerősítést.)

A primadonnánál történt betörés után harmad, vagy negyed nap kitépett Hammerék szolgálatából a cseléd és azóta nyoma is veszett. Minthogy azonban annyit már tudtak a rendőrségen, hogy egy szobafestővel volt viszonya, ennek a szobafestőnek a személye iránt kezdtek érdeklődni. Rédl József detektív csakhamar birtokába jutott ennek a névnek. Hogy mi módon, az az ő titka. Jelentést tett erről természetesen a főkapitánynak, akinek ismét bámulatos memóriája jött segítségére.

— Ez a név — mondotta — rendkívül ismerős előttem. Meg kell nézni a nyilvántartásban, mert ha nem csalódom, ez az ember büntetett előéletű. Hosszabb ideje lakik ugyan Aradon és itt tisztességesen viselkedett, de még mielőtt ide költözött alighanem valamelyik külföldi hatósággal volt baja.

A főkapitány feltevése ismét helyesnek bizonyult. A szobafestő valóban a külföldön büntetést szenvedett el súlyos deliktumért. Tízennyolc hónapig volt elzárva. A detektívek a lakását hajszolták fel és a legnagyobb diszkrécióval kezdtek hozzá a megfigyeléséhez, azonban csakhamar azzal a szomorú hírral kellett visszatérniök, hogy a szobafestő családja, felesége és gyermekei Aradon vannak ugyan, ő maga azonban nincs a városban.

Annak megállapítására, hogy hová tűnhetett, ugyancsak Rédl kapott megbízatást. Beállított az asszonyhoz és azt mondotta, hogy házat épített és megbízható szobafestőre lenne szüksége; mint-hogy az urát ajánlották, szeretne vele beszélni.

— Az én uram — mondotta az asszony — jelenleg nincs itthon, mert vidéken kapott egy nagyobb munkát, amelyet azonban néhány nap múlva bevégez és ha addig várni akar az ur, itthon találhatja.

— Sürgős lenne a munka és nem sajnálnék egy kis költséget sem, utána utaznék és felkeresném, ott, ahol dolgozik — mondotta a detektív — csak tudnám, hogy hol van. Nagyobb munkáról van szó, talán érdemes lenne sürgönyözni is érte!

A detektív észrevette, hogy az asszony zavarba jön és most már látva, hogy az előbb nem mondott igazat, nem tágitott. Minden áron

meg kellett tudnia, hogy hol tartózkodik a szobafestő. Távozott, de egy fél óra múlva ismét visszament.

— Ha nem mondja meg, hogy hol a férje, akkor egy igen nagy munkától esik el, mert az én társam, akivel együtt építjük a házat, még ma délben elutazik Budapestre s így kénytelen lennék más iparoshoz fordulni, pedig nagyon sajnálnám, ha ezt a nagy munkát nem a férje kapná meg.

— Szegeden van az uram — mondotta az asszony — ha tetszik utazzék oda az ur, ott beszélhet vele.

A detektív köszönt és távozott.

Időközben Valenta detektív szintén rendkívül fontos adatok birtokába jutott. Megtudta, hogy az asszony nem a lakására kapja a férje leveleit, hanem poste restante és maga megy értük a postára. Megtudták azt is, hogy a szobafestő Szegedről egy alkalommal Aradra jött és ekkor vitte magával Hammeréknél szolgált barátját.

Ezek a gyanus körülmények arra késztették a főkapitányt, hogy detektívjeit Szegedre küldje és mint nekünk onnan ma délután telefonon jelentették, Rédl és Valenta tegnap és ma csakugyan Szegeden tartózkodtak és igen eredményes munkát végeztek.

Sikerült megállapítaniök, hogy a szobafestő már nincs Szegeden, de egész a múlt hónap utolsó napjáig ott tartózkodott, igen elegánsan öltözött, a barátja is urinót megillető ruhákban járt. Jobb vendéglőkben fordult meg, elég jól élt. Ez azonban még mind nem tenné gyanussá őt, hanem amikor a birtokukban lévő újszólván pontos személyleirással sorra járták a szegedi szállodákat, arra a meglepő felfedezésre jutottak, hogy a szobafestő majdnem valamennyi hotelben megfordult, mindenhol más és más foglalkozást írt be a bejelentő lapra. Csak egyetlen egyszer feledkezett meg magáról és egy helyen valódi nevével állította ki a bejelentő cédulat.

Természetesen a zálogházakban folytatták munkájukat ezután a detektívek. És ez ma délelőtt azzal a meglepő eredménnyel járt, hogy az egyik ilyen üzletben a tulajdonos világosan vissza tudott emlékezni arra, hogy a detektívek által adott személyleirásnak megfelelő egyén fordult meg nála és értékes briliáns gyűrűt tett zálogba. Felmutatta a gyűrűt s a detektívek konstataáltak, hogy annak sem anyaga, sem fazonja nem felel meg az általuk keresett gyűrűnek. Azonban a zálogos segítségükre volt. Megtudta ugyanis állapítani a fémjelzésből, hogy az a gyűrű Szegeden készült. Ez rendkívül fontos utmutatás volt a detektívek részére. Nyomban megindult a hajza a gyűrűt készítő ékszerész után. Csakhamar kétéséget kizárólag megállapították azt is, hogy ennél az ékszerésznél körülbelül a múlt hónap 23 án, vagy 24 én megjelent az a férfi, aki a zálogosnál a gyűrűt elzálogosította és átadott neki egy briliáns követ, hogy azt foglalja aranyba. Az ékszerész vállalta a munkát, azt el is végezte s mikor megjelent a kö tulajdonosa, hogy a gyűrűt átvegye, akkor nem pénzzel, hanem platínával fizetett. A zálogházból elhozott gyűrűt felmutatták az ékszerésznél, aki ráismert a briliáns köre, ráismert a maga munkájára. Most már megállapították, hogy az aradi szobafestő volt az, aki a gyűrűt készítette és elzálogosította. Azonban itt nem állottak meg, hanem több ékszerészt is felkerestek és két óra alatt megállapították, hogy ugyanez a szobafestő néhány nap leforgása alatt több ezer korona értékű gyémánt követ foglaltatott aranyba és azokat különböző szegedi zálogházakban értékesítette. Az ékszerésszel gyanúsított szobafestő tehát nem merete elzalogosítani a könnyen gyanút keltő ékszereket, hanem kitérdelte belőlük a követeket és átadogostatta.

Az ékszerket Somogyi Szilveszter dr. asz-
gedi rendőrfőkapitánynál deponálták az aradi de-
tektívek, akik elhatározták, hogy visszajönnek
Aradra abban a hiszemben, hogy a szobafestő
Szegedről ide jött vissza és itt kézrekeríthetik.
Megérkezésük után nyomban elmentek annak aradi
lakására, ott azonban arról kellett értesülniök,
hogy nincs Aradon, a felesége sem tud, vagy
legalább is nem akar felvilágosítást adni férje
hollétéről. Azonban hiába tagadott, a *körülmények
ellené szölkak*. A detektívek ugyanis az asztalon
megpillantottak egy pénzesutalvány szelvényt, ame-
lyen a férj *ötven koronát küldött Budapestről* és
megpillantottak egy zárt levelezőlapot, amelyet
az asszony ma este iri férje budapesti címére és
express skirt feladni. Mikor látta, hogy a detek-
tívek szeméret vetnek az asztalon fekvő tárgyakra,
hirtelen utánuk nyult, hogy vagy eltérje, vagy el-
rejtse azokat, azonban ez nem sikerült, mert ke-
zeit lefogták és a fontos bűnjeleket magukhoz
vevették. Az asszony meglepetéséből magához sem
térhetett, már kocsiba tiltették a *előállítását a
rendőrségen*, ahol *Bitner Róbert* ügyeletes rend-
őrfőkapitány őrizetbe vettette. Lakását bezáratta,
apró gyermekeit pedig az aradi állami gyermek-
menhelyre szállíttatta be.

A detektívek a fel tiz órai vonattal Buda-
pestre utaztak, hogy a most már ismert pontos
lakáscímen a súlyosan gyanúsítható szobafestőt
lelartóztassák.

A herceg és az orvos.

Távirati tudósítás.

Bécs, március 7.

Az egyik bécsi főbbeszé-bírósg a minap tár-
gyalta azt a pört, melyet *Vavra Károly dr.* orvos
indított *Schönburg-Valdburg* Frigyes herceg ellen,
akitől 1122 korona orvosi díj megfizetését kérte.
Arról a kérdéstről volt szó, vajon a bepanaszolt her-
ceg rangjára és állására való tekintettel jogosan lehet e-
neki nagyobb orvosi díjat felszámítani, mint a mekkora
a közönséges orvosi díjszabás?

Vavra dr. a herceg kastélyában 1910. novem-
bertől 1911. szeptemberig tett orvosi látogatásokért
összesen 1122 koronát kért, köztük nyolcvanhat látog-
atásért egyenként 42 koronát számított. A herceg
csak 534 koronát akart fizetni. Az első tárgyaláson a
kivánt honorárium helytállóságára nézve a bíróság
meghallgatta az alsó-ausztriai orvosi kamara vélemény-
ét és mint szakértőt kihallgatta *Mayer Pál dr.-t*, a
korneuburgi kórház főorvosát is.

Az orvosi kamara teljesen megfelelőnek mondta
a panaszos orvos követelését. Igaz ugyan, hogy az
orvosi kamara díjszabása csakélyebb díjtételeket álla-
pított meg, de ez a díjszabás a minimális tarifát álla-
pítja meg és nem vonatkozik azokra a társadalmi kö-
rökre, amelyekhez a bepanaszolt herceg tartozik. Az,
hogy az orvos tíz koronát kér egy-egy látogatásért,
egyéltalán nem tulzott követelés, ha tekintetbe ves-
szük, hogy egy-egy látogatáskor két-három személyt
kellott kezelnie és hogy a herceg igen sűrűn orvosi
segítségre szoruló szolgálománya tizenhárom ember.
A szakértő *Mayer dr.* is azt mondta, hogy tekintettel
a bepanaszolt herceg társadalmi állására és vagyoni
viszonyára, a kivánt díj nem tulzott.

A herceg főbbeszézésében azt vitatta, hogy na-
gyon is sokat követelnek tőle. Az első tárgyaláson
hangoztatott amaz elvnek, hogy „noblesse oblige”, a
herceg teljesen eleget tett, amikor egy-egy látogatásért
hajlandó négy koronát elismerni, jóllehet az orvosi
kamara hivatalos díjszabása egy-egy látogatásért csak
két koronát állapít meg. De, mondta a főbbeszé,
teljességgel jogosulatlan és határozottan bosszantó, ha
a herceg egyik lovászának kezeléseért, akinek husz
korona a havi bére, tíz koronát követelnek, vagy ha
egy homoronyk kezeléseért minden látogatásért tíz ko-
ronát számítanak fel. Mindenképen jogosulatlan, hogy
egy hercegtől, csak azért, mert épen herceg, ennivel
nagyobb honoráriumot kívánnak.

A bíróság elutasította a főbbeszézt és a meg-
okolásban kimondta, hogy az első bíróság igen helye-
sen alapította ítéletét a szakértők ama véleményére,
amely szerint az orvosi minimális díjszabás nem vo-
natkozik azokra a körökre, amelyekhez a herceg is
tartozik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szombat: *A kis gróf*, operette. Király Ernő
vendégfelléptével. (B. bérlet.)

Vasárnap: Délután: *A tatárjárás*, operette.
Este: *Muzsikus leány* énekes vigjáték. (C. bérlet.)

* Király Ernő a Leányvásárban. A Leány-
vásár bájos keringője ma este Király Ernő ajká-
ról szölt a közönséghez. Ez a szerep állítólag
parádés szerepe a vendégművészeknek, aki valóban
igen jól nyújtott a szerelmes cow-boy alakításá-
ban, noha az igazság kedvéért meg kell állapíta-
nunk, hogy *Huszár* után semmi különösebb szen-
zációt nem kellett. Király Ernő hangja minden
meleg színezet nélküli s ha játék dolgában min-
den igényt ki is elégít, mégsem képvisel külön
klasszist. *Diósy* és *Szendrey*né, valamint *Gyözö*
és *Várnay* osztottak vele az est sikerében.

* A modern irodalom és társadalmi vo-
natkozásai. A Társadalomtudományi Társaság
aradi fiójsa március 9-én, vasárnap, érdekes-
nek ígérkező előadást rendez. *Szekely Béla* hír-
lapíró az irodalom szociológiai vonatkozásairól
fog előadást tartani. Az előadás érdekességét
nagyban fokozza az, hogy *Szekely Béla* új szem-
pontokból fogja ismertetni azt a nagy irodalmi
harcot, mely *Ady Endre* és általában a „nyuga-
tosok” körül keletkezett. Az előadásra, — mely
a Kereskedelmi Iskola dísztermében lesz — be-
lépődij nincs.

* A szinigazgató 6000 koronája. A bel-
ügyminiszter ma érkezett leiratával értesíti a vá-
ros közönségét, hogy azt a közgyűlési határozat-
ot, melyel *Szendrey Mihály* szinigazgató hatezer
korona nyári színházi bérlet elengedi, jóváhagyta
és *Avafly Géza*, valamint társainak eme határo-
zat ellen beadott felebbeszézt elutasította.

* A szinigazgató közlései. Az elnöknő —
*cimszerepben Kállay Jolán*nal. A szinistársulat egy
hét óta nagy igyekezettel tartja próbáit *Az elnöknő*
francia bohózatból, amely egyik legszellamesebb és
legületesebb terméke a francia honozatirodalomnak.
Az előadás megtartása már már kétségessé vált, mert
Novák Irén, aki a cimszerepet játszotta volna, beteg-
sége miatt lemondott az előadásról. *Kállay Jolán*
a legnagyobb készséggel vállalkozott a szerep eljátszá-
sára és a jövő heti premieren fő érdekessége az
lesz, hogy az operetprimadonna — bohózatban fogja
a vezető szerepet játszani. — *Király Ernő vendég-
fellépései*. Szombat este Király Ernő a *Kis gróf* cim-
szerepében lép fel, vasárnap pedig a délutáni előadá-
son a *Tatárjárás Lőrentey* szerepét és este az *Eva
Flaubert*-jét játssza, partnere *Kállay Jolán* lesz. —
Jézus élete és halála passió-játék március 16-án ke-
rül először színre, teljesen új díszletekkel. *Jézus* sze-
mélyesítője *Keszler Kálmán*, *Mária Kápolnay* *Juliska* lesz.
A darabban 200 szereplő vesz részt.

* Sarah Bernhard utolsó fellépte az
Urániában. Pénteken ismét zafolásig megtelt
minden előadásra az Uránia nézőtere. Most már
meg lehet állapítani, hogy soha még képek oly
nagy sikere nem volt, mint az Erzsébet angol ki-
rálynőnek, amelynek cimszerepében Sarah Bern-
hard excellált. Emellett a kép értékét a gyönyörű
kiállítás, amely korszerű s rendkívül hatásos. E
tekintetben Sarah Bernhard, aki maga rendezte a
képet, a lehetőség legszélsőbb határáig elment s
igy kieszközölte még azt is, hogy egyes jelenete-
ket *Windsorban*, az angol királyok ősi kastélyában
játszhatták le. A kép holnap kerül utoljára veti-
tésre s azok, akik még nem látták, minden bi-
zoznyal fel fogják használni az alkalmat s meg-
nézik ezt a remekművet. 175

* Gyermekelőadás az Urániában. Az Urá-
nia ma délutáni gyermekelőadása iránt igen élénk
érdeklődés mutatkozik. Az igazgatóság a gyermek-
előadás számára tizenkét jobbnál jobb humoros
képből összeválogatott műsort állított össze, amely

bizonyára meg fogja nyerni a közönség tetszését.
A műsor keretében négyszer szerepel a gyerme-
kek kedvence, Pali, a kitűnő komikus. A gyermek-
előadás fél négy órakor kezdődik s a helyérek
felényire vannak mérsékelve. 175

* Sarah Bernhard utolsó fellépte az
Apollóban szombaton lesz. Most, hogy már két na-
pon lepergett az Apolló színház vetülogépén az „Er-
zsébet királynő” csodás filmje, megállapíthatjuk, hogy
a mozi eddig rövid, de eseményekben gazdag életé-
ben művészi színvonalon álló mozgófénykép nem
került bemutatásra. A képek a rendezése egymaga
feledhetetlen festői látványt nyújt, a darab megját-
szása pedig a legmagasabbfoku élvezetre ad alkalmat.
A nagy tragika, Sarah Bernhard közel háromnegyed
órán keresztül valósággal magához láncolja a néző
figyelmét s minden gesztusával, arcjátékának minden
mozdulatával belopja Erzsébet királynő markáns egyé-
niségét a lelkünkbe, a szívünkbe s a vérünkbe. Amíg
öt látjuk a vásznonlapon, elfeledjük, hogy hol vagyunk
s szinte beleéljük magunkat a tragédi: historiai mi-
lőjébe. Az aradi közönség megérti Sarah vendégze-
replésének óriási jelentőségét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A polgári törvénykönyv a par-
lament előtt. Régen ezett hiányt akar
megszüntetni a parlament, Mint Budapest-
ről jelentik, a képviselőház kérvényi bizott-
sága ma tárgyalta Szeged és Kassa váro-
sok, továbbá Zemplén és Árva megyék föl-
iratait, amelyekben a régen készülő polgári
törvénykönyv megalkotását sürgetik. Az
ülésen *Balogh Jenő* igazságügyminiszter
kijelentette, hogy a törvénykönyv új átdol-
gozásának szövege már teljesen elkészült
és néhány hónap mulva kinyomatva bemu-
tathatja az igazságügyi bizottság tagjainak,
meg a jogászforumoknak. Azt hiszi, hogy
az őszön a törvényt a Ház elő terjesztheti.

§ Följelentett lókereskedő. Ismeretes a
közönség előtt *Ardeleanu Mihály* tomesvári kinc-
tári lözzállító ügye. *Totok János* pécskai lókeres-
kedő a legulyosabb vádakkal illette *Ardeleanu*
azonban nem adott alkalmat arra, hogy *Totok*
tanuit föltárgyaláson is kihallgathassák. Mivel
azonban *Totok* azt akarja, hogy a szerinte elkö-
vetett visszaélések ne maradjanak megtorolatlanul,
tehát följelentést tett *Ardeleanu* ellen az aradi ki-
rályi ügyészségen. Följelentésének lényege a
következő: Melfoztassék jelen följelentésem foly-
tán *Ardeleanu Mihály* ellen a bünvádi eljárást és
nyomozatot folytatni tenji, a nagyváradi kir.
törvényszektől annak büntető irattárába 902,913
B. szám alatt található eredeti bünygyi iratokat
beszerezni és ellene a vádat képviselni, vádiratot
beadni és erélyesen odabatni, hogy elkövetett
büncselekménye miatt gyanúsított *Ardeleanu Mihály*
máltó büntetését kapja meg.

TANÜGY.

(—) Kötelességmulasztó tanító. Február
közepén Aradvármegye tanfelügyelősége megvizs-
gálta a monyorói görög keleti román felekezeti
népiskolát és azt tapasztalta, hogy az ott alkal-
mazott *Szirka Tamás* tanító egyáltalán nem tesz
eleget kötelességeinek. *Varyassy Árpád* kir. taná-
csos tanfelügyelő javaslatára a lözigazgatási bi-
zottság ma előterjesztést tett a kultuszminiszter-
nek, hogy vonják meg *Szirka* hatszáz koronán
felüli államsegélyét. Együttal pedig feyelemit is
indítanak a kötelességmulasztó tanító ellen.

Amerikai párbaj.

— Egy postatiszt titokzatos öngyilkossága. —

Távirati tudósítás.

Budapest, március 7.

Március negyedikén a budapesti Régi Posta-utca 9. szám alatt levő Aranykéz-szállóban egy fiatalember öngyilkossá lett. A bejelentő-lapon *Dichter Gyula* postatisztnak jelentette be magát. Alig volt rövid ideig a szállóban, fejbélte magát és *nyomban meghalt*. Leveleket találtak nála, a melyből konstataitak, hogy az öngyilkos *Stichleitner György* budapesti születésű, 32 éves do hanyjövédéki segédiszt, a ki öccsénél *Stichleitner Jenő* pénzügyminiszteri számtisztánál lakott a Zsolt utca 7. szám alatt. A rendőrséghez címzett levelében ezt írta:

1918. március 3. Amerikai párbaj. Hátaridó lejárt. Kérem ne bocsoljanak. *Stichleitner György*.

Levelet írt öccsének is, amelyben elmondja, hogy öt év előtt öszeszólalkozott valakivel és *amerikai párbajt* vívott. A sors nem kedvezett neki, ő huata tekete golyót és így becsületszavát adta, hogy öt éven belül öngyilkos lesz. Az öt év eltelt és hármennye sajnálja is, de meg kell halnia. A rendőrség megindította a nyomozást és keresi, hogy ki volt az öngyilkos fiatalembernek az amerikai párbajban az ellenfele.

Egyelőre annyit már megállapítottak, hogy a fiatalember öt évvel ezelőtt a 38. gyalogezredhez vonult be *fegyvergyakorlatra*. Mindenki érzékeny lelkű embernek ismerte és nem tartják lehetetlennek, hogy valamelyik bajtársával öszeszólalkozott és ennek az eredménye az amerikai párbaj.

Főkeresték az öngyilkos *Stichleitner György* hátyját, *Jenőt*, aki pénzügyminiszteri tisztviselő. Szerinte öccse a lehető legzárkózottabb ember volt, anélkül, hogy magába vonuló természetű lett volna. Részt vett mulatságaikban, szórakozásaikban, és abban a körben, amelyben élt, mindenki szerette és becsülte. A dohánygyárban volt tisztviselő, ahol főnökei és munkatársai egyaránt szerették. Most állott kinevezés előtt. Hogy mi okozta a tragédiát, arról sejtelmük sincsen. Sem ellenfelet, sem az amerikai párbaj motívumait nem tudják, még csak kombinálni sem mernek, annyira meglepte őket a dolog. Szerelimből nem követhette el az öngyilkosságot, mert nem volt romantikus hajlamu. Annyira férfinak ismerték, hogy egy csalódást ki tudott volna haverai. Egyetlen pont van, a melyre támaszkodhatnak, tudniillik a *becsületérzése*. Az öngyilkos ember rendkívül sokat adott a becsületére és vigyázott rá, hogy a legkisebb fölt ne éje. Nem lehetetlen, hogy valami öszeszólalkozásból keletkezett ez az affár, a melynek az öngyilkosság lett a vége. Anyagi baja nem volt, mert családja rendszert viszonyok között élt.

VIDÉK.

Az ujanáti közlegelők. Megírta ma az Aradi Közlöny, hogy Ujanát község lakosai küldöttségben jártak *Schill József* vármegyei főjegyzőnél legelőrendezésük ügyében. A megyei közigazgatási bizottsághoz épen ma reggel érkezett meg a földmivelési miniszternek erre az ügyre vonatkozó leirata. *Meissner Ernő* vármegyei gazdasági feügyeib ismertette a miniszteri leiratot, amely azt rendel el, hogy azt a 85 hold szántó földet és 32 hold kaszáló, amelyet több mint ujanáti közbirtokossági legelőből, most ismét csatolják vissza a legelőhöz. A gazdasági feügyeib elmondotta, hogy a legelő egy részét annak idején azért szántották fel és adták bérbe,

mert a bérösszegeből fedezte Ujanát község évtizedek előtt volt községi jegyzője sikkasztásából eredő kárát. A hiány azóta már megtérült ugyan, de a közbirtokosság továbbra is fenntartotta a legelőrészek bérbeadását. *Schill József* főjegyző pedig rámutatott arra, hogy a miniszter rendelete a törvénnyel és a magánjoggal kerül szembe és a közbirtokosság akarata ellenére igyekezik keresztülhajtani a szántó és kaszáló részek visszaadását a legelőhöz. A közigazgatási bizottság ezek alapján azt határozta, hogy a miniszter rendeletét most az előrehaladott időre való tekintettel nem hajtja végre, illetve a végrehajtást — ha addig más intézkedés nem történik — minden esetre a jövő évre halasztja.

Szendrey szerződésének meghosszabbítása.

— Döntött a színügyi bizottság. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 7.

Arad város színügyi bizottsága ma délután *Urbán Iván* báró főispán elnöklésével tartott ülésében *egyhangúlag* úgy határozott, hogy azt javasolja a törvényhatóság közgyűlésének, *hosszabbítsa meg további három évre Szendrey Mihály igazgatójának 1914. év október elsején lejárt szerződését és pályázat mellőzéseivel neki adja oda a színházat*. Az igazgató érdemeit akarja ezzel jutalmazni a bizottság, mint azt úgy az elnök főispán, valamint a bizottságnak minden tagja hangsúlyozta is és az a szándék nyilvánult továbbá meg ebben a kitüntetésben, hogy az igazgatót további színészi munkára sarkalja és a közönséget a jövőben is úgy elgítse ki, hogy az a színháznak olyan barátja és pártfogója legyen, mint a milyen hosszú évtizedeken át volt.

Szendrey kérvényében elmondja: *hivalkodás nélkül állíthatja, hogy Aradon művészi sikerekre mutathat rá és csak elvétve találkozott panasszal*. Mindig a legjobbat akarta nyújtani, ha volt hiba, ennek az az oka, hogy az újabb irodalom és az újabb színészi generáció nem nyújtja mindig a legelőkeltebbet. A színügyi bizottság részéről sohasem részeseült megrovásban, hanem csak elismerésben. A színészet országszerte gazdasági válság előtt áll és ő ennek ellenére százötven tagból álló társulatát mindig pontosan kielégítette. Kéri, hogy pályázat mellőzésevel adja oda a törvényhatóság újabb három évre a színházat a régi feltételek mellett és ő igéri, hogy *felfrissíti társulatát és gyökeresen szervezi, elsősorban, kitűnő erőket alkalmaz és a legjobb darabokat tartja állandóan műsorán*. Végül arra hivatkozik, hogy jubileuma alkalmából a város, a közönség, a sajtó bizalma nyilvánult meg iránta és a jövőben is méltó akar erre lenni.

A kérvény ismertetése után megjegyezte a főispán, hogy nem szokott prejudikálni és most sem teszi ezt meg és senki érdekében nem emel szót, ha azt arra méltónak nem ismeri. Arra kérte a bizottság tagjait, hogy előbb mondják el véleményüket és azután a maga álláspontját jelezhesse ebben a fontos kérdésben.

— Teljesítendőnek tartom a kérelmet — mondotta *Müller Károly* — mert tudom, hogy Szendrey lelkiismeretesen eleget tett a szerződésbeli köteleességeinek és mindig lelkiismeretesen dolgozik a színügyért. Teljes anyagi garanciát látok benne és méltányolom azt is, hogy az idejében nem rózsás viszonyok között erős társulatot tart, kitűnő tagokkal, elsőrendű erővel és a műsor is kitűnő. A közönség kívánságait kielégíti úgy az igazgató, mint a társulat. Méltányosságot is látunk nála, mert a vendégszerésekről is bőven gondoskodik, sőt erején tul törekszik a közönség kiszolgálására. Est nekünk is méltó nyossággal kell viszonzoznunk, ezért a szerződés meghosszabbítását hozom javaslatba.

— A kérelem teljesítését javaslom én is — mondotta *Müller Lajos* dr. — mert Szendrey igényeinket tőle telhetőleg kielégítette. Nam is lenne értelme pályázat kiírásának, mert meg vagyok győződve arról, hogy *jobb igazgatót úgysem kapnánk*. Szükségesnek tartom azonban, hogy a szerződés megkötésénél figyelembe vélessenek az ei-

digi tapasztalatok és elhangzott kívánságok. Gondoskodni kell arról, hogy a *színház fűlésére*, az operai előadások tartására vagy nem tartására, a társulati névsor bemutatására, továbbá a színházon kívüli előadásokra vonatkozó pontok úgy állapítsanak meg, hogy azok felett a jövőben vita ne keletkezhesék. Szükségesnek tartom azt is, hogy a jövőben az igazgató a vigjátéka és drámára nagyobb gondot fordítson, ezért oly erővel frissítse fel társulatát, akik igényeinknek megfelelőnek.

— Ugyanazon az állásponton vagyok én is, mint az előttem szóló tagtársaim — mondotta *Mandl Vilmos* dr. — csak két kívánság teljesítésére szeretném kötelezni az igazgató urat. Nem okozna neki semmi nehézséget, ha kötelez lenne *opera előadásokat rendezni*, mert a vigoperák például az operette ensembles tagjaival elláthatók. Köteleztessék továbbá, hogy huszonhárom tagból álló zenekarát egy mély hegedűssel, egy trombitással és hárfással és egy első hegedűssel egészítse ki.

Az igazgató helyettese *Beregi Sándor* dr. megtudta győzni a bizottságot arról, hogy opera előadások tartása az aradi színházban *lehetetlen*, mert nem jut idő a betanulásra és rámutatott arra, hogy a budapesti opera is régi darabokkal küzdök és deficiittel dolgozik, végül arra utal, hogy mikor modern operát adott a társulat a *Hegyek alján* t, a második előadáson már üres volt a színház, pedig a közönség és a sajtó egyhangú véleménye szerint az opera nagyszerű előadásban került színpadra.

— Ugyanez az én véleményem is, ami *Beregi* dr. uré, — mondotta a főispán. — A vidéken operát előadni nem lehet, mert a mai színi generáció nem is tanulja az iskolákban az opera énekletét. Csak annyit mondunk ki a szerződésben, hogy az igazgató *lehetőséghez képest, de nem kötelezőleg* vegyen fel műsorába operákat is. Nem szoktam senkit sem dicserni — folytatta a főispán, — de most kivételt teszek és kérem kell a bizottságot, hogy az igazgató szerződését hosszabbítsa meg. A magam részéről *nem tartom szükségesnek a mai társulat gyökeres átalakítását sem, sőt félek tőle*. Nézzünk szét a budapesti színházakban, azt fogjuk látni, hogy azoknak legkiválóbb tagjai *Aradról kerültek fel*, mert Arad volt ugyislován a színészet klasszikus iskolája. A mai társulat egy-két kivétellel felfrissítésre nem szorul, mert voltak olyan előadások, melyek felelte állottak a fővárosiak is. A társulat tulnyomó része megfelel a legnyennebb követelményeknek is, azonban itt csak újból arra kérem az igazgatót, hogy nagyobb súlyt fektessen a társulási darabok és a vigjátékok gondosabb betanulására. Ami a szerződés megkötéséről illeti, azt javaslom, hogy erre küldjünk ki egy bizottságot.

— Mielőtt a bizottságot kiküldendők — szólalt fel *Stauber József* — jónak látnám, ha egész határozottsággal eldöntendők azt a kérdést, vajon kötelezzük e az igazgatót operaelőadások tartására, vagy sem? Egyszerű szavazással megtudható a többség akarat.

A főispán szavazásra fel is tette a kérdést a *Mandl* dr. kivételével valamennyi bizottsági tag amellet foglalt állást, hogy *ne tétessék kötelezővé operaelőadások tartása a szerződésben*. Ezután *Reicher Károly* elnöklésével *Gréc* Nándor, *Lócs* Rezső, *Mandl Vilmos* dr. és *Stauber József* tagokból álló bizottságot küldöttek ki, hogy az *Szendrey* igazgatóval egyetértve állapítsa meg a szerződés tervezetét, amelyet majd a közgyűlés elé terjesztenek.

A főispán javaslatára még azt is kimondotta a bizottság, hogy *Müller* dr. által hangoztatott kívánságok közül csak azok megvalósítását követeli, amelyeknek kivétele nem ütközik lehetetlenségbe. A főispán ezután kimondotta: a bizottság *egyhangúan hozott határozatával* azt javasolja a közgyűlésnek, hogy Szendrey szerződését *három évvel hosszabbítsa meg*.

— Megnátva mondok köszönetet úgy az igazgató, mint a társulat nevében — szólott *Beregi* dr. — azért a kitüntetésért, amely bennünket a bizottság részéről ért, mert ez a színügyi-bizottság mindig művészi és nem kicsinyes személyi szempontokból ítélkezett. Valamennyiünk nevében igérhetem, hogy komoly művészi munkával háláljuk meg és szerzünk érdemeket a jövőben is megelégedésükre.

HIREK.

A császár szava.

— II. Vilmos a léghajón. —
Távíráti tudósítás.

Berlin, március 7.

Nem lehet tudni holnap milyen időjárás lesz Berlinben, esős és szeles vagy derűs és nyugodt-e. Ha az utóbbi eshetőség áll fenn, akkor a Johanni-niathali repülőtérről felszáll a haditengerészeti L. J. nevű léghajója, körül repüli Nagy Berlint nemcsak a bajor régens-herceggel, aki biztosan felfelé száll, de Vilmos császárral is, aki csaknem biztosan felszáll.

Aviatikai körök biztosra veszik, hogy a császár rábizta magát ezúttal a veszedelmes levegő elemre, ők tudják, honnan veszik ezt az erős hitüket. Mert az nagy eset lesz, ha Vilmos léghajóra száll. A német léghajókat egyik katasztrófa éri a másik után, csoda, hogy az öreg Zeppelin halálra nem busulta magát, s a császár néhány esztendő előtt a felesége előtt tett erős fogadalmat, hogy *soha légi veszedelmeknek ki nem teszi magát*. Megigérte ő, a kitűnő, a lovagias hitves, a császár, pedig a császár szava szent. Mégis a leghatározottabb formában hirdetik a német légi szakkörök, hogy a császár megszegi a szavát, hogy a nagy és kemény „soha” összetörik. Amivel lehet, hogy csorba esik a férj császári szó szentségén, de romjain felárad Vilmos ismert igazi formája. Az erős, a vakmerő Vilmosé. Aki semmiől sem riad vissza, aki semmitől, senkitől sem fél. Csak az istentől.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Egyelőre lényegtelen hőváltozás mellett legfeljebb északon némi csapadék várható. — Sürgönyprognózis: Enyhe, északon elvélve csapadék.

— Bombarobbanás a cári palotában. Parison keresztül az a hír érkezett Berlinbe, hogy Pétervárott tegnap este a *téli palotában bomba robbant fel*. A bomba állítólag egy magasrangú személyiséget megölt. A merényletről sem részletek, sem annak megerősítése nem érkezett. A merénylet híret különben hivatalosan megcáfolják.

— A grófné és a revolvergolyó. Csaknem halálos szerencsétlenség történt tegnap a déli vasút 210. számú gyorsvonaton, amely Pragerhof felé haladt. Az első osztály egyik fülkéjében ült Hunyady Imréné grófné, a szomszédos fülkében pedig Wonyavka Károly vasuti főellenőr utazott, aki Székesfehérvárra ment hivatalos ügyben. A két utas egy régi fajta elsőosztályú kocsiiban ült, amelyben a két fülkét egy vékony ajtó választotta el. A főellenőrrel szemben a szomszéd fülkében ült a grófné. Budapest és Tétény között a főellenőr töltött Browningjával babrált, amely elütött és az ajtót átfurva, a bőrpárnába hatolt, közvetlenül Hunyady grófné mellett. A mánásasszony elszakította magát, amire az utasok a fülkébe tódultak. Azoknak elmondta a grófné, hogy egy perccel a revolver eldurranása előtt ült el arról a helyről, ahol a golyó a párnába furódott. Az izgalmas eset után a főellenőr eltűnt a fülkéből és a legközelebbi állomáson leszállott. A következő vonattal folytatta aztán útját Székesfehérvárra. Ma a grófné férje följelentést tett a főellenőr ellen a vasut igazgatóságánál, mert a szabályok értelmében tilos a vonatra töltött fegyvert vinni. Wonyavka ellen megindították a fegyelmi vizsgálatot.

— Lakás a muzeum helyén. Az építészeti bizottság ma tartott ülésében foglalkozott a színházépület második emeletén lévő, az ereklye muzeum helyiségeül szolgált épület rész átalakítási terveivel. Három lakás lesz, két négy és egy háromszobás, teljesen modern komforttal berendezve. Az átalakítási költségek 15599 koronába kerülnek.

— Félmillió kártyaveszteség. Az *Österreichische Volkszeitung* mai száma írja ezt a föltűnő hírt. Bécs egyik előkelő szállójának külön szobájában csaknem 2 óráig tartó bakkarat-parti folyt, amelyet rendkívül nagy összegben játszottak. A társaság tagjai voltak: két magyar mánás és három dúsgazdag osztrák arisztokrata. A játék kedvéről szerdára virradó éjszakán volt a legizgalmasabb. Hajnali három órakor a szerencse különösen az egyik magyar mánást kerülte feltűnő módon, mert ekkor két millió 700 ezer koronát vesztett. A játékot azonban ekkor nem szakították meg s ettől fogva „váltakozó szerencsével folyt a bakkarat. A nagy veszteséget az illető lassankint visszaszerezte és hajnali öt órakor már minden játékos a pénzénél volt. Még ekkor sem ért véget az izgalmas harc, amely reggel 7 óráig folyt. Ekkor az a magyar mánás, aki hajnalban harmadfelmiliót vesztett most félmillió koronát nyert. A társaság szétoszlott. Mivel a szerencsés magyar játékos partnerénél nem volt sok pénz, váltót adott a félmillió koronáról. A váltót azonban még aznap kiváltotta. A német lap nem írja meg az izgalmas kártyajáték szereplőit.

— Száztízezer koronás gondnoki díj. 1908. augusztusig volt Sulkovszki József Mária herceg aradmegyei birtokainak gondnoka Tagányi Sándor dr. Gondnoki díjainak megállapításával a múlt évben többször foglalkozott Aradvármegye árvaszéke. Az árvaszék négy évre járó gondnoki díjazás címén évi 10.000 korona átlagos összeget számítva — negyvenezer koronát állapított meg oly módon, hogy ebből a különböző levonások után 21.800 korona fizetendő ki a volt gondnoknak. Tagányi Sándor dr. felebbezésére a közigazgatási bizottság gyámügyi felebbeviteli küldöttsége a gondnoki díjat a jelzett birtok 6%ában, 62 000 koronában állapította meg, végül azonban a belügyminiszter tekintettel a kezelt Sulkovszki birtok nagyságára, a nagy munkát és gondot igényelt gondnoki teendőikért az egy millió koronában megállapított tiszta jövedelem 9 százalékát, vagyis 94.800 koronát ítélte meg gondnoki díj címén Tagányi dr. nak. Az utolsó gondnoki év, az 1908. esztendő első fele azonban ebben a díjazásban nem szerepelt és erre az időre most utólag kérte a volt gondnok díjai megállapítását. Az árvaszék ezúttal is kisebb összeget: 5800 koronát állapított meg a hét hónapra. Tagányi dr. felebbezésére a gyámügyi felebbeviteli küldöttség ma a miniszteri döntéshez híven a tiszta jövedelem kilencszázalékában határozta meg a díjat és 9995 koronát állapított meg Tagányi Sándor dr. részére, aki tehát összesen száztízezer korona gondnoki díjat kap Sulkovszki herceg uradalmának ötödétől évi kezeletéért.

— Az autobus-viteldíj. A kereskedelmi miniszter értesítette a város közönségét, hogy engedélyt adott az autobus üzemhez szükséges benzinnel Romániából való behozatalához. Ha a pénzügyminiszter megadja az adómentességet az importált benzinnel, akkor megszűnik az üzemigazgatóság állandó panaszja a benzindrágaság miatt és remélhetőleg csakhamar leszállítja az autobus viteldíjakat.

— Öngyilkos háztulajdonos. Budapestről jelentik: Ma délután három órakor Mátyás tér 8. számú házában öngyilkosságot követett el Ruzitska Ferenc mészáros, többszörös háztulajdonos, aki egyike Pest leggazdagabb embereinek. A dúsgazdag mészáros revolverrel föbelötte magát és azonnal meghalt. Öngyilkosságának oka súlyos betegsége. Ruzitskát ugyanis nemrégiben szélütés érte s az ezzel járó bénulás keserítette el anynyira, hogy ilyen módon vetett véget életének.

— Halálozás. Özvegy Winter Simonné 82 éves korában Aradon elhunyt. Temetése ma délután ment végbe nagy részvét mellett.

— Szerzők a hivatalban. Mostanság sürűn szerepelt a budapesti lapokban két Földes Imre. Az egyiknek *Holló* című vigjátékát elfogadta a Magyar Színház, a másik pedig sürűn felelt a hírlépiróknak a villamoskocsikat érintő kérdéseire a sztrájk alkalmából, mint a városi villamos főtitkára. A színházjárók tudják, hogy ez a két Földes Imre egy és ugyanazon ember és íróasztalán a színpadi fölönásvégek tervezete egészen jól megfér a legújabb erzsébetfalvai villamosreláció aktájával. De kétféle szereplése aktuálissá teszi, hogy ha a többi színpadi szerző között szétnéz az ember, egészen érdekes hivatali elfoglaltságokat talál közöttük. Maros Ferenc például a kultuszminisztériumban a *zsido ügyek referense*, Huszka Jenő ugyanott a *kisdedővökről referál*, Bakonyi Károly a földművelésügyi minisztériumban a *mezőrendőri kihágások ügyeit intézi*, viszont Farkas Imre a honvédelmi minisztériumban folytat buzóg tevékenységet a *számfeletti pótlégek dolgában*, ifju Wlassics Gyula foglalkozása elég stilszerű, ő a színházi ügyek referense a kultuszminisztériumban. De már Drégely Gábor fővárosi mérnök. Ő adott például hivatalos bizonyítványt arról, hogy *Battykay Ákosnak*, aki tanár a Zeneakadémián, *légvonatos a lakása*. Fővárosi ember *Kocsó Pongrác* is, aki a zeneoktatási ügyosztályt vezeti. *Hajó Sándor* azonban egy *petróleummal foglalkozó magánvállalat hivatalnok*. Rényi Aladár pedig egyszerűen ügyvéd. Kishán Miklós Bánffy Miklós gróf álnéven kormánybiztosa az Operaháznak és a Nemzeti Színháznak, ha ugyan ma délelőtt le nem mondott. De a legjobb foglalkozása — ha szabad öt itt említenünk — ifj. Hegedűs Sándornak van, aki szabad óráiban milliómos.

— Eletveszélyes temetés. Berlinből táviratozzák, hogy ma délután temették el az áldozatot annak az automobilszerencsétlenségnek, amely hétfőn történt a német császárvárosban. A mai temetésen életveszélyes tolongástámadt. A közönség ezrei be akartak nyomulni a temetőbe, de nem fértek el az utakon. A tömegben jajveszékelés, siránkozás hallatszott. A rendőrök visszaakarták szorítani a népet, s amikor ez nem sikerült, kardlapozni kezdtek. A tömeg ekkor megrohanta a rendőröket és botokkal megverte. Újabb rendőri segítséggel aztán nagynehezen kizavarták a közönséget a temetőből. Rendkívül sokan megsebesültek.

— Fiu vagy leány? Irókból, szerzőkből álló társaság ül együtt a klubban. Az asztal körül ülök egyike Molnár Ferenchez fordul:

— Olvastad a bécsi „leányból lett fiu”-nak az esetét?

Molnár Ferenc nem tud a dologról semmit. Elmondják neki. Egy kis csöndesség után így szól A farkas és a Liliom szerzője:

— Különös ez a bécsi levelező. Majdnem ugyanazt tapasztaltam magamon is. Akárhány bécsi premírem volt, sohase tudtam, fiu vagyok-e vagy lány.

— A hajóskapitány öngyilkossága. Budapestről jelentik: Ma délelőtt a Tisztviselő-telepen, a Szabóky-utca 17. számú házában Bandás János nyugalmazott hajóskapitány *felakasztotta magát*. Az öngyilkosságot csak délután két órakor vették észre és Bandás már nem lehetett segíteni. Az öngyilkosság okát nem tudják.

— Kigyulladt erdő. Budapestről jelentik: A főváros határában lévő hármas határ hegynél ma százötven méter hosszúságban kigyulladt az erdő. Azonnal kivonult a tűzoltóság, hogy lokalizálja a tüzet, de eddigelé ez nem sikerült, mert a tűz rohamosan terjed.

— Adományok. A Nők Outhona javára szv. Mikolay Lajosné 6 üveg paradicsomot 5 üveg befőttest, egy évfolyam Uj Időket, L. R.-né 44 darab marancsot, Steiner Jakabné 2 tál süteményt, M. M. egy malacot küldött. Mindezekért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **A hozomány és a feleség.** *Perl Benő* dúsgazdag fővárosi ember följelentést tett *Kóbor Imre* mérnök elektrotechnikai nagykereskedő ellen, a kinek az Ó utca 46. számú házában van az üzlete, házasságszédelgés miatt. *Kóbor Imre* feleségül vette tavaly október 12-én *Perlnek* *Margit* nevű leányát, *huszezer korona hozományt* kapott és alig két heti házasság után a leányt hazaküldte, ellenben a *huszezer koronát megtartotta*. A főkapitányságon mára idézték be a feleket. A mérnök elmondotta, hogy nem küldte haza feleségét, hanem bizonyos dologban *vita támadt köztük* és az asszony az ő akarata ellenére visszament szüleihez. Ő november 4-én válópórt adott be ezért felesége ellen és kijelentette, hogy a huszezer koronát hajlandó részletekben visszafizetni. Legnagyobb meglepetésére értesült róla, hogy most februárban házasságszédelgés miatt följelentették. Kijelenti ma is a rendőrségen, hogy a huszezer koronát hajlandó visszaadni, de csak részletekben.

— **Rablógyilkosság.** *Szabadkáról* jelentik: A Szabadkától nem messze lévő kukorikai állomáson eddig ismeretlen tettes a vonatról leszálló *Aradszky Mihály* szabadkai kereskedőt leszurta és a nála lévő 7000 koronát elrabolta. A rabló kézrekerítésére széleskörű nyomozást indítottak.

— **Gyűjtés a szegénytanulókért.** Az aradi szegénytanulókat segélyező egyesület, mint már megemlítettük, befejezte a gyűjtését. A végeredményt azonban még most sem lehet megállapítani, mert az egyes védasszonyok még mindig nem szolgáltatták be az irveket. Ezeket a védasszonyokat ezután kéri fel újból *Hauser ezredesné*, az egyesület elnöknője, hogy az irveket haladéktalanul juttassák a kezéhez.

— **A Hungária kávéházban** a gyorsan népszerűvé vált *Rigó János* budapesti cigányprimás zenekarával *szombat, vasárnap és hétfő* este hangversenyeznek.

— **Dobozgyár az aradi katonai fegyházban.** Készít gyárosok részére *papirdobozokat*. *Tessék arajánlatot kérni*. Nagy megtakarítás. 24 modern gép. *Ingusz és Kerpel Arad*.

— **Hölgyeim!** A tavaszi újdonságaim nagy választékban megérkeztek. *Huppert Henrik Rákóczy-utca 7.* 1431

— **Borszéki, előpataki, Matild, sztojkai** kristály, apolló, buziási és borhegyi ásványvizek egyedülárúsítása salvátor, parádi, rohitsch, Margit, selters, málnási, kalsbadi gyógyvizek és forrástermékek főraktára *Kardos Miklós* kizárólagos ásványvíz kereskedőnél, Arad, Deák F.-u. 36. Telefon 686. Házhozszállítás. Üres palackok visszavételnek. 1435

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok** Telefon 816.

VÁROS ÉS MEGYE.

A jövő évi képviselőválasztók. Arad város központi választmánya ma délelőtt *Varjassy Lajos* polgármester elnöklésével ülést tartott. A jövő évi választói névjegyzék összeállítását kezdte meg a választmány és *Kádas Kálmán* főjegyző elnöklésével *Reicher Károly* és *Steinhardt Mór* dr. tagokból álló bizottságot küldte ki, hogy a lajstromokat vizsgálja felül.

A rendőri laktanya ügye. Minthogy a törvényhatóság legutolsó közgyűlésén úgy döntött, hogy a rendőrségi laktanya építésének kérdését csak akkor tárgyalja, ha a tanács úgy a rendőrség államosítására vonatkozólag, mint a telek kérdésében határozott tényeket juttat a törvényhatóság elé, *Varjassy Lajos* polgármester a laktanya ügyet ideiglenesen úgy szándékozott megoldani, hogy a jelenlegi helyiségeket átalakíttatja. Megbízta *Virágh Lajos* főmérnököt, hogy tegyen ez irányban előterjesztést a tanácsnak. A főmérnök ma személyesen megvizsgálta az éjjeli menedékhelynek nem alkalmas, egészségtelen, bűzös földalatti katakombákat és úgy találta, hogy azokon semmiféle átalakítással javítani nem lehet, mert a Maros folyását a város a mai medréből eltéríteni nem tudja. Nem marad más hátra, mint hogy a város egészséges megfelelő laktanyát épít, még pedig sürgősen, mert ősszel a rendőrségnek ki kell hurcolkodnia a pincéből.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tíz órakor tartotta márciusi rendes ülését, amelyen *Urbán Iván* báró főispán elnöklése alatt a szokásos jelentéseket és felelőzéseket tárgyalták. *Róka József* pénzügyigazgató jelentése szerint 265286 korona egyenes adó, 1237 korona hadmentességi díj és 221 975 korona közvetett adóbefizetés történt. A befizetés csökkent az egyenes adók tételét kivéve, amelyben 186.000 korona a többlet. — *Borsos Béla* dr. tiszti főorvos jelentése ismét újabb hólyagos himlő esetet hozott a bizottság tudomására. A nadabi himlő-fészket kényszeroltással kiirtották, azonban Másán váratlanul új himlőmegbetegedés történt. Ha szükségesnek bizonyul, akkor Mása lakosságát is kényszeroltással védik meg a fertőzés terjedése ellen. — **Érdekes jelentést** tett *Varjassy Árpád* királyi tanácsos tanfelügyelő, aki az arad megyei állami népiakolákról számolt be. Hetvennégy községben tart fenn iskolát az állam és ezeknek dologi kiadásai összesen 110 935 koronára emelkednek. Ebből az összegből 42057 koronát államszegélyből fedeznek, a többi a községeket terheli. Azonban ez a 42.057 korona csak a dologi kiadások államszegélye, mert a személyi kiadásokra, tanítói fizetésekre nem kevesebb, mint négysszázezer korona államszegélyt ad a kultusz-minisztérium az arad megyei népiakoláknak.

A Dobó- és Középutcák lakói azt kérték, hogy a vízvezeték csöveit vezetesse be a tanács az említett utcákba. Tekintettel a vízműtársasággal folyó pörre a tanács a városi tiszti ügyészi hivatalt szólította fel véleményadására. Az ügyészség ma terjesztette be véleményét és e szerint a csövek fektetésének a vízműszerződés nem állhatja útját.

Arad város közigazgatási bizottsága ma délután *Urbán Iván* báró főispán elnöklésével ülést tartott, melyen a szakelőadók referárait minden megjegyzés nélkül tudomásul vették. Említésre érdemes, hogy *Tisch Mór* dr. főorvos jelentése szerint az elmúlt hónapban Aradon influenza járvány volt és ennek következtében egy megbetegedések mint a halálozások száma emelkedett. Egyéb fertőző betegségek közül volt 11 vörheny, 73 kanyaró, 14 diftéria és 1 tüsz eset.

A Dobó utca meghosszabbítása. Megirtuk, hogy több Dobó utcai telektulajdonos kérelmére a tanács tárgyalásokat folytatott azzal a céllal, hogy az említett utcát a ligetig meghosszabbítsa. Időközben azonban a szükséges telkek tulajdonosai teljesíthetetlen követelésekkel léptek fel a várossal szemben és úgy látszott, hogy a tanács kénytelen lesz az egész akciót beszüntetni. Az érdekeltek ezt megtudva igényeiket mérsékelték és ma a város rendezési bizottság, mely *Lócs Rezső* tanácsnok elnöklésével tartott ülést, érdeklődően foglalkozhatott a kérdéssel. *Selankovics Miklós* bizottsági tag ellenezte a meghosszabbítást, mert véleménye szerint arra most nincs szükség, minthogy az *Orezy* utca elégséges a fogalom lebonyolítására és néhány esztendő múlva majd a telektulajdonosok, akik most magas árakat követelnek, olcsóbban is szívesen szöbe állanak a várossal. A bizottság azonban elhatározta, hogy az utca meghosszabbítását javaslatba hozza a közgyűlésnek és proponálják, hogy a város készítése el a csatornázást, kövezést és vállaltja a viágítást, ha *Kocander* és *Stern* telkeiket ingyen átengedik. Javasolják végül, hogy a *Ridl*-féle telset a felajánlott 40 korona négysszögölenkénti árért vegye meg a törvényhatóság, míg *Cukor Lászlóval* szemben folytassa a kisajátítási eljárást.

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1913. évi március hó 12-én délután 4 órakor tartardó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 31. *Jegesy Károly* dr. városi tiszti ügyész kérése annak engedélyezése iránt, hogy az Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság felügyelő bizottsági tagságát elvállalhassa. 32. A tanács javaslata a lóvasút üzemi megváltása és a társulat tulajdonát képező a lóvasúti telephez tartozó ingatlanoknak megvétele tárgyában.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:	
Szerkesztőség (éjjel-nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

TARKASÁGOK.

(Az osztó igazság.) Zsufok autobus. Kint melegen süt a tavaszi nap. A kocsi belsejében szóváltás támad. Egy kövér hölgy azt követeli a kalauztól, nyissa ki az ablakot, egy sovány hölgy rögtön azt reklamálja tőle, hogy csukja be az ablakot.

— Csukja be, mert meghalok, — kiáltja a sovány.

— Nyissa ki, mert megpukkadok, — rikoltja a kövér.

Izgalom. Moraj. Felfordulás. Egy természetes ur feláll és csendet int:

— Kalauz, — mondja harsányan és jókedvűen, bár ismert francia ötlet nyomán, — előbb nyissa ki az ablakot, hogy ez a hölgy meghaljon, azután csukja be az ablakot, hogy ez a hölgy megpukkadjon, — azután remélhetőleg csend lesz.

(Család-jelenet.) Ez a jelenet olyan családban történt, ahol a mama az ur. A fiu sirva ment haza az iskolából.

— Papa! Mikor kijöttem az iskolából, fölpofoztak.

— Ugy kell neked, te gyáva poltron, na iszen, szerettem volna látni, hogy engem a te korodban valóki fölpofoz, — mondta az apa, amire a fiu diadalmasan szölt az anyához:

— Na mama, most hengegj!

(Nagy betegség.) Egy aradi orvos mesélte: Egyik páciensem beteg volt és én ezt mondtam neki:

— Nézze, *Lerkovics* ur önnek neuraszténiája van. Be fog menni a Paradicsom-szanatóriumba és ott egy hónapig minden nap húszonhat fokos fürdőt fog használni...

— Harminc fürdő! Borzasztó! Hát olyan nagy beteg vagyok én?

Fog-Krém
KALODONT
Szájviz

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDÉS.

— **Az aradi vásár.** Ma kezdődött Aradon a tavaszi vásár, amely már az új vásár-éren bonyolódott le. Az állatvásár esztendők óta nem volt oly nagy, mint az idei és különösen óriási mennyiségben bajtottak fel lovakat, minthogy azonban a törökök a jobbfejta loállományt bevásárlással megfizették, a ma eladásra került lovak legnagyobb részét másodrendűek voltak. Délután öt óráig szakadatlanul folyt a vásár. Úgy látszik, hogy a béke reménye máris megnövelte a közönség vásárló kedvét, mert a kirakodó vásár is elég forgalmasnak mutatkozik.

— **Egy volt aradi banktisztviselő ügye.** A *Hungária bank* rt. vezérigazgatója, *Kugler Albert*, aki szelött a Szeged Alföldi Takarékpénztár igazgatója volt, (annak előtte pedig az osztrák-magyar bank aradi fiókjának helyettes főnöke volt.) *tegnap szerződésének felbontásával kilépett* a bank kötelékéből. Értesülésünk szerint *Kugler* az igazgatóság bocsátotta el, miután a bank érdeklőre volt Szeged Alföldinél olyan mulasztások kerültek nyilvánosságra, amelyek *Kugler* továbbműködésének eredményességét illuzóriussá teszik. A bank vezetését dr. *Aczél János* igazgató főtitkár vette át; a bank tervbe vett alapítókefelelése egyelőre elmarad. Ez ügyben dr. *Brüll Daniel* az intézet jogtanácsosa is nyilatkozott. A hír ő megcáfolta, de egyuttal elmondta, hogy igaz, hogy a Szeged Alföldi Bank „jobb körben is lehetne”. Elmondta, hogy a Szeged-Alföldi Bank is megszerezte az utóbbi időben a nehéz pénzügyi viszonyokat, kimerült a hitelredukciók miatt, egy szóval abban a helyzetben van, mint a legtöbb vidéki pénzintézet. Szabálytalanság azonban — szerinte — nincsen, azelőtt sem lehetett, mert

Solarine

**fém tisztítószer őrzi meg legtovább a fényt!
Mégvédi a fémeket rozsdától és réz-rozsdától. Szavatoltan mérge- és savmentes.**

akkor Kuglert nem vették volna át. Egyébként is, mielőtt Kuglert átvették a Hungaria Bankhoz, ők utánanéztek a Szeged Alföldi dolgainak, érdekfűtetek iránta. A mostani nehéz helyzethez az is hozzájárult, hogy Glattfelder püspök, amint az tudvalevően nyilvánosságra jutott, a papságot a betétek tekintetében óvatosságra intette, mire a Szeged-Alfölditől is sok betétet vettek ki.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 7.

Két nap óta tavasszi időjárás köszöntött be. A nap melegítő sugarai jótékony hatással vannak a fejlődésben levő vetésekre amelyek az utóbbi rendellenes időjárás következtében visszamaradnak.

A gabonafizlet még mindig szűk keretekben mozog. Az irányzat, az árak nyomottak.

Elkelt a mai piacon:

200 mm. buza	20 60—21 20
200 mm. tengeri	9 00—12 40
Rozs	19 00
Árpa	19 00
Zab	20 00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Társulati tudósítás.

Budapesti, március 7

Készáru.

Amerika változatlan. Elkelt 8 ezer mm. buza változatlan áron.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1913. áprilisra	11 48—11 49	11 49—11 50
Buza 1913. októberre	12 16—12 17	12 17—12 18
Rozs 1913. áprilisra	9 68—9 69	9 68—9 69
Rozs 1913. októberre	9 62—9 63	9 63—9 64
Tengeri 1913. májusra	7 46—7 47	7 44—7 45
Zab 1913. áprilisra	9 76—9 77	9 73—9 74
Zab 1913. októberre	8 62—8 68	8 61—8 62

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (márc. 7.)

Osztályok hitel	680 —
Magyar hitel	822 —
4% koronajáradék	84 10
Oszt. magy.-államvasút	708 50
Jelzálogbank	433 50
Lezámitolóbank	516 50
Hessai Bank	281 50
Magyar Bank	564 —
Keresk. Bank	3595 —
Rimamurányi	720 —
Salgótarjáni	742 —
Közuti Vasút	457 —
Városi Villamos	368 50

Bécsi értéktőzsde (márc. 7.)

Osztályok hitel	629 50
Magyar hitel	822 —
Osztályok magy. államv.	706 —
Déli vasút	115 25

Harc a tüdővész ellen.

Ritka ma már az olyan család, melynek egyik-másik tagját ne a tüdővész vitte volna sírba.

A milyen régi az emberiség, annyi idő óta folytatód az harc az alattomos ellenségével, a nélkül, hogy sikerült volna az embernek a döntő csatát elnyernie. Előrehaladott tüdővésznek nincsen orvossága. Mégis voltak már esetek az ellenkezőjére; de csakis abban az esetben, mikor még a betegség kifejlődés előtt a tüdővész könnyen elárulja magát és ha valamely hurutos bántalom nem csökken, illetve köhögés nem szűnik, ilyenkor nagyon elővigyázatosnak kell lennünk.

A Temesvári Lloydársulat terménycsoportjának hivatalos árjegyzése (Árak 100 kilogrammonként korona értékben): 913 márc 7 Buza 75 kilogrammos 20 50—20 60, 76 kilogrammos 20 60—20 70, 77 kilogrammos 20 80—20 90, 78 kilogrammos 20 90—21 00 Rozs (prima) 17 95—18 05 (közép) 17 75—17 85 Árpa (sorfőző) 19 85—20 15, (takarmány) 18 00—18 15, Zab (prima) 19 85—20 15, (közép) 18 85—19 25, Tengeri rézli, (magyar) 11 40—12 10 új 10 30—10 50, (román) régi 19 25—19 25, új 10 30—10 50 Burgonya (0 kgr. fehér) 5 60—5 70, (rózsza) 6 30—6 40.

Felolvas szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombaton, 1913. március hó 8-án

B. Bériet

B. Bériet

Király Ernő a budapesti Király Színház művészeinek vendégfellelépével.

A kis gróf.

Operette 3 felvonásban. Irta: Martos Ferenc. Zenéjét szerzeszte: Dr. Rényi Aladár. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Agárdy Guido	Győző A.	Itatós	Olasz Gy.
László, fia	Király E.	Egressy	Nagy D.
Howard	Sz. Rontay B.	Kállai	Delli Lajos
Rózsai	Dióssy Nusi.	Kocsanya	Várnai Jenő.
Csibrákné	Benkőné.	Mimi	Nógrádi M.
Zápolya	Polgár S.	Dr. Hennery	Ajtay Udön

Kézbe este 7 30 órakor.

NYILTÉR.*

Lesoványodás-gyarapodás.

A betegség után, étvágytalanság, vagy más ok folytán beálló lesoványodást, minden körülmények között orvosolni kell. Aki ily esetben a Scott féle Emulsióhoz folyamodik, az, amint ezt a tapasztalat már számos esetben bebizonyította, két okból jut hamarabb a célhoz. A Scott féle Emulsió első sorban étvágygerjesztő, tehát nagyobb mérvű táplálékfelvételt idéz elő, ami már magában véve elősegíti a megerősödést. Ezenfelül a

SCOTT féle EMULSIÓ

maga is rendkívül tápláló és ezért gyakran rövid idő alatt szemmel látható erő- és súlygyarapodást idéz elő.

Mint hogy a Scott féle Emulsió kizárólag a legtisztább és legjobb nyersanyagokból készül és hatásában teljesen megbízható, már régóta világszerte ismeretes róla az a tény, hogy a legjobb csukamájolaj Emulsió.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyegyet küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII, akkor egy gyógyszertár útján próbadagot küldünk.

Ne várjunk ölbe tett kézzel addig, míg a baj magától megszűnik és ez a jobbik eset, hanem folyamodjunk egy ogy szer használatához, melynek sikere kétségtelen. Ilyen szer a Sirolin Roche ezt a legjobb előbb orvosok rendelik napnap után. Ezzel a készítménnyel következetesen használt kura minoig a kívánat eredményel jár. Megszűnik a köhögés, a légzés szabaddá válik, a lelki levertség helyet ad az életörömmnek. Aki eléggé óvatos és okos tud lenni, már a legkönnyeb természetű meghűlésnél a Sirolin Roche használatához fordul, kellemes íze miatt is igen kedvelik. Étvágygerjesztő hatása kiváló tulajdonsága, mert az elgyengült szervezetet közvetve erősíti. Az étvágy és táplálkozás fokozása különösen a tuberkulózisoknál rendkívül

Mélyen tisztelt háziasszony!

Ha Tésztaneműi

Nem Jól Sikerülnek

Tegyen Egy Kisérletet

Kisbecskereki Terézia Liszttel.

A zsákok eredeti ólomzárunk és zsákjegyükkel van ellátva.

Képviselő: Dávid József ur, Arad.

Telefon 943.

772

Uri lakás

a Batthyány-utca 10. számú

házban, áll 4 utcai, 2 ud-

vari szoba, 2 előszoba, für-

dőszoba, konyha, kamará-

ból és 2 pincéből,

május hó 1-re

kiadó.

1498

Bővebb felvilágosítást ad a házmester.

Mauthner magvak

u. m. lucerna, löhere, fű, takarmányrépa, kertvirág és az összes itt fel nem sorolt magvakat napiárban; ugyszintén friss töltésű ásvány- és gyógyvizek, valamint

Naponta friss pörköltésű legfinomabb „Japán“ kávé nagyban és kicsinyben kapható

1841

Färber Lajos

fűszerkereskedésében

Arad, a „Fekete kutyához.“

Alapított 1832. évben.

Telefon 311.

fontos. Már rövid használat után ellenállóképességet ad a szervezetnek és ezt a légzőszervek sokáig meg is őrzik. Tehát bizonyos mértékben a Sirolin Roche tartós hatása

Hogy milyen értéke van a Sirolin Roche-nak az tényekkel bizonyítható, nem kevesebb, mint 300 utánzata van forgalomban és ezek nagyrészt hasonló hangzású nevet viselnek, de összetételüknek milyensége messze elmarad az eredeti mögött. Vásárlásnál éppen azért hangsúlyozva kérjük Sirolin Roche-t és ne engedjük magunkat más készítmény vásárlására rávenni, mert a Sirolin Roche a tudomány mai álláspontja szerint a leghatásosabb szer a tüdőbajok és tuberkulózis ellen.

9891

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

„Barna asszony“
levele van a kiadóhivatalban, ké-
retik sürgősen átvenni.

„Tavas“
jeligére levél ment főpostára. 1511

„Tíloktartás.“
Levele van a kiadóban. 1568

INGATLAN.

Sarló-utca
18. számú ujonnan épült adómen-
tes sarokház eladó. 1518

ALKALMAZÁST NYER.

Egy
tíz éves fiú könyvkötészetünkbe, heti-
fizetéssel tanulónak felvétetik.

Segéd
21 éves izr. vallású rőfős, rövid-
fűszer szakmából és 4 nyelven be-
szél, azonnali alkalmazást keres.
Cím a kiadóban. 1486

Gyakornok
ki irodai teendőkhöz jártassággal
bír azonnali belépésre kerestetik.
Ajánlatok Kádár és Böhm Arad
címeire kéretnek. 1562

Ügyes
műkertészt keresek. Cím: Kádár
Aladár Barza, p. Boros-ébes. 1563

Tanulóleányok
heti fizetéssel felvétetnek az Aradi
nyomdász-nyelvtársaság könyv-
kötészetében.

ÜZLETEK.

Zrínyi-utcában
két üzlethelyiség azonnal kiadó.
Bővebbet Lányi Marcell cipőüz-
letében. 1458

O-Pécsán
a főúton jó forgalmu üzlet lakás-
sal együtt május hó 1-től kiadó,
bővebbet Friedmann Sománé. 1488

Kiadó vendéglő.
Ujmikélaka legforgalmasabb he-
lyén, Fő-ut 1. sz. alatt, jömeneteli
vendéglő kiadó. Bővebb felvilágos-
ítást ad Uradalmi központi iroda
Ujarad. 1510

Egy 161
jövendelő vállalat kis tőkével
azonnal átvehető. Felvilágosító-
kat a Gyorsfutár-vállalat Petőfi-u.
irodája ad. 1512

Vidéki nagykereskedésben,
piac-téren egy 40 év óta fenálló
jömeneteli vegyeskereskedés ki-
mutatható 80.000 korona évi for-
galma, kedvező feltételek mellett
azonnal átadó. Értekezni lehet
Sachs Ignác Bokszog. 1869

OKTATÁS.

Kereskedelmi szaktanfolya-
mon,
mely már 5 éve áll fenn, újabban
a „Gyakorló gyorsírók társasága
Budapest“ szakfelügyelete alatt áll
és vizsgálatok is a fenti egyesü-
let által kiküldött bizottság előtt
vértének. A gyorsírást továbbra
is László Lipót ur okl. gyorsírás-
tan. adja elő. Március hó 1-én új
tanfolyam vette kezdetét mérse-
kelt tandíjakkal. Beiratkozni még
mindig lehet. Végzett növendékeim
részére az állásközvetítés díjtalan.
Telefon 5-18. Ziffer Sándor, An-
drássy-tér 21. szám. I. emelet. 718

KIADÓ LAKÁS.

Egy utcai
és egy udvari szobából álló garcon
lakás kiadó. Apponyi Albert-körut
1. sz. alatt.

Modern
földszinti lakás, mely áll 5 szobá-
ból, előszobából, csukott folyoso-
val és minden egyéb hozzátartó-
zóból 1918. május hó 1-re gróf
Apponyi Albert-ut 1. sz. alatt
kiadó.

Boros Béni-tér
20. sz. bérházban f. évi május hó
1-re I. emeleti 3 szobás lakás,
fürdőszoba és egyéb szükséges
mellékhelyiségekkel kiadó. Érte-
kezhetni: Laendler Aladár gőzfű-
részt irodában. 1489

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Használt zongora
eladó. Magyar-u. 19. sz. 1525

Nemes fajú
gyümölcsfa kapható a városi ker-
teszetenben. 1565

Eladó
10 HP. 6 lóerejű cséplőgarnitúra
magyar államvasuti gépgyár gyárt-
mánya, 2 éves. Cím a kiadóhiva-
talba. 1268

Párizsi divatalbum
a legújabb 800 tavaszi eredeti
francia színes modell-képpel K 2-50
kaphatók Pichler Sándor könyv-
és papirkereskedésében Arad,
Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5311

Cséplőgarnitúra
Clayton & Shuttleworth-féle gyárt-
mány 8 lóerős használt, motoros-
garnitúra 6 és 16 os készlet, alig
használt, igen előnyös feltételek
mellett eladó. Burza Testvérek
gépkerskedő cégnél Arad, Boros
Béni-tér. 1393

Arabszén
anyja telivér, apja félvér 3 éves
pej, 167 cm. magas, tenyészigazol-
vánnyal ellátva, eladó 1400 koro-
náért Rauchbauer Nándornál Uj-
szentanna. 1487

Karfiol,
Masanszki alma olcsó árban kap-
ható Deák Ferenc-utca Fehér Ke-
reszt-épület, Galler Anna. 1483

KÜLÖNFÉLE.

Tavasza!

Az összes legújabb francia divat-
lapok, minden magyar és külföldi
szépirodalmi lap állandóan rakta-
ron. Nagy készlet teljesen új el-
sőrendű költői és szépirodalmi
munkákban félárban. Krausz Pau-
lin színházépület. 1211

4037-1913. kh. sz.

Hirdetmény.

Utóbbi időben az tapasztaltam,
hogy különösen az Andrássy-tér
és környékén a köztisztaság ro-
vására állandóan nagy mennyi-
ségű röpcédula és egyéb papir-
szemet lesz széjjel szórva, eldo-
bálva.

Ezen papirdaraboknak az ut-
cán és löztereken való széjjel-
szórása a köztisztaságról alkotott
és a m. kir. belügyminiszterium
55524-892. számú intézményével
jóváhagyott szabályrendelet 1. §-ába
ütköző és 10. §-a szerint minő-
sítő kihágást képez.

Figyelmeztetem ennél fogva a
város közönségét, hogy papir-
daraboknak széjjel szórásától, el-
dobásától tartózkodjak, mert
mindazok, akik jelen szabályren-
deletet meg nem tartják, illetve
azt megszegik, a fent hivatkozott
szabályrendelet 10. §-a alapján 2
koronától 40 koronáig terjedhető
pénzbüntetéssel, fizetése képtelenség
esetén 6 órától 2 napig terjedhető
elzárással lesznek büntetve.

Arad, 1913. évi február hó 25.

Green,
főkapitány.

Az Andrássy-téren

az első emeleten

irodának, vagy
divatsalonnak
alkalmas utcai
lakás május 1-re

kiadó.
Bővebbet a kiadóhivatalban

Parfumerie „Hez“ illatszertár.

Háztartási, kozmetikai és kőtszerészeti cikkek nagy raktára. Nagyban és kicsinyben.
Budapest, VIII., Losonci-utca 13/b.

Háztartási cikkek:

Legfinomabb Stearin gyertya (45 deka egy csomag sulya) bá. mely nagyságban 1 csomag — — — 46 f	Varrógép-elő elsőrendű minőség 1 üveg — — — — — 30 f
Argentini ezüst tisztító 1 csomag 30 f	«Baby» kenőcs 1 tegely — — — 40 f
Angol cipőkrém dobozban (fekete, sárga vagy fehér színben) 1 doboz 16 f	«Baby» puder 1 doboz — — — 40 f
Angol cipőkrém dobozban 3 doboz 42 f	«Diana» sósborszesz 1 kis üveg — 38 f
Angol cipőkrém dobozban 6 doboz 80 f	«Sarg»-féle kalodont fogkrém 1 tubus 47 f
	«Odol» 1 nagy üveg — — — — — 160 f

Utánvétellel csomagolást nem számítunk. 4 koronán stult megrendeléseknél a
pénz előre beküldendő 40 fillér portódíjjal. 2. sz.

Illatszertár és háztartási értesítőnköt ingyen és bérmentve küldjük.

Takszámteres

Bér-autók

Telefonszám
816

2281

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 9. sz.

4700.-1913.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a törvény-
hatósági bizottságnak 1913. évi feb-
ruár hó 12-éntartott közgyűléséből
3359-86-1918. szám alatt kelt
határozatával.

Egy felnőtt halott sirjának ása-
tási díja 6 korona.

Egy gyermek halott sirjának
ásatási díja 4 korona.

A kórházban vagy máshol el-
hunyt aradvárosi illetőségű szegé-
nyek, halva behozottak s öngyilk-
osok után, kiknek koporsóját a
város készített a sirásatási díja
2 korona.

Közhirre tesszük továbbá hogy
a díjak a közgyűlési határozat kel-
tének napjától kezdve lesznek
számítandók.

Arad, 1913. február 22.

A városi tanács

Arad egyik legkelleme-
sebb és leglátogatottabb

nyári helyisége

családi körülmények miatt

jutányos árért eladó,

esetleg bérbeadó Cím:
a kiadóhivatalban 9107

Kiadó lakás.

Boczkó-utca 9. sz. I.
em. egy 3 szobás la-
kás mellékhelyiségek-
kel, fürdőszobával, vil-
lanyvilágítással, május
1-re kiadó. 894

A Luxus Garage
csukott és nyitott

Béraitói

Telefonszám 826.

egy helyi, mint vidéki turákra legmél-
nyosabb árban a közönség rendelkezésére
állnak. — Legmegbízhatóbb Beyok ugyan-
csak fenti telefon szám alatt rendelhetők.
Szolgálat reggel 6-tól éjjel 12 óráig. Iroda
garage József főherceg-ut 17. 744

Butor végkiárúsítás.

Már csak egy finom

háló- és egy ebédlő szoba butorom és két könyvszekrényem van, melyeket felette olcsó áron kiárúsítanék, kérem a n. é. közönséget, hogy engem vevőszándékkal felkeresni szíveskedjen. 1466

Arad, Kápolna-utca 6/b sz.

Varga József.

TELEFON 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

ARAD Batthyány-u. 11.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szíves tudomására hozni, hogy az évi terméséből asgymennyiségű kiváló szép fajtiszta **dus gyökérzetű bor és csemegefajta**

szőlőoltvány

ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző kerül eladásra mérsékelt árak mellett. Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

WINKLER JÓZSEF ARAD,
BATTHYÁNY-UTCA 11. 571

Skorka János

nagy élővirág kereskedő

olasz és francia élővirágok behozatala és kivitele

ARAD, Szabadság-tér 10. sz.

Nagy virág-lerakatom: BUDAPEST, IV., Veres Pálné-utca 5. sz.

Telepeim: San-Remo (Olaszország) és Budapest, I., Ménesi-ut 17/a.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy Aradon, Szabadság-tér 10. szám alatt levő házban

nagy élővirág-üzletet

nyitottam

a legújabb modern virág-kötéssel egybekötve.

A hírneves olasz Riviera és magyarországi termelő-telepeim kényszerítenek, hogy virágtermékeimet ne csak viszonteladóknak, hanem a nagyérdemű közönség részére is forgalomba hozzam, még pedig oly kedvezményes áron, mint ahogy azt a viszontelárúsítók kapják.

Elvem kisebb haszon mellett nagy forgalmat elérni. Nálam nem a fényes üzletet kell megfizetni, hanem csupán a friss és szép eleven virágot, amely a másokéhoz képes hallatlan olcsó. Az én friss virágaimmal, valamint olcsó árainkkal nem versenyezhet senki, mivel én azt naponta San Remoi telepemről importálom s így nálam már egy tucat szegfü 1 korona, alkalmi csokrok és koszorúk a legmodernebb kivitelben 2 koronától feljebb kaphatók.

Annál is inkább bátorodom a nagyérdemű közönség szíves érdeklődését virág-lerakatomra felhívni, miu én annak vezetésével egy Budapesten sokszor kintüntetett díszítő csokor koszorú-kötészt bíztam meg, úgy, hogy a nagyérdemű közönség legkényesebb igényeit is ki tudom elégíteni.

T. virágkedvelőimnek telepemről ajánlom hírneves amerikai és olasz folyton nyíló gyökeres szegfümet, Remontant és Tea rózsafajokat, valamint folyton nyíló Crimson Rambler futórózsafajt.

Rózsafa és szegfü évenkénti készlet 100.000—100.000 darab.

Szíves pártfogást kér

SKORKA JÁNOS
cégtulajdonos.

1516

Batthyányi-utca 16. szám alatt egy szép

I. emeleti lakás

mely áll: 3 utcai, 2 udvari, elő- és fürdőszobából, valamint minden hozzátartozó mellékhelyiségekből, folyó évi

május 1-re kiadó.

Bővebbet: Funkelstein-iroda,
Petőfi-utca. 1088

Járó buza, zab, árpa**és összes 1415****vetőmagvak**

legjobb minőségben

kaphatók

Szücs Pál

aradi cégnél.

Telefon 613. és 10.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

ARAD.

A TAVASZI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.:

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Selyem- és Etamine-
köpenyegek,
Leánykabátok,
Gyermekfelöltők,

Angol kosztümök,
Troteur kosztümök,
Gyermek ruhák,
Divat blusok,
Pongyolák,
Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.**Szabott árak!**

1367

Telefon 238.